

Valkeakosken hyvinvointikertomus 2018-2020

Sisällysluettelo

Hyvinvoiva Valkeakoski tänään	4
Miten hyvinvointia edistetään?.....	5
Hyvinvointikertomus 2018-2020	8
Valkeakosken väestö.....	11
A Lapset ja lapsiperheet	12
B Valkeakosken nuoret	17
C. Työikäiset ja työvoima	19
D. Ikäihmisten hyvinvointi Valkeakoskella	22
E. Vammaisten hyvinvointi Valkeakoskella	26
Terveystieteidenhuolto.....	27
Perusterveydenhuolto	27
Mielenterveys- ja päihdetyö.....	28
Terveystieteidenhuolto	30
Kulttuuri, taide ja sivistys	31
Ravitsemus edistää hyvinvointia.....	36
Ympäristö, yhteisöllisyys ja turvallisuus	38
Muut hyvinvoinnin edistäjät.....	41
Arjen hyvinvoinnin edistäjät tulevaisuudessa.....	43
Hyvinvoinnin edistäminen 2018-2020	44

Lähteet	48
Terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen kuntia velvoittavat lait.....	50
Hyvinvoinnin edistämisen koordinoinnista	52
Rahoitus kannustaa maakuntia ja kuntia edistämään hyvinvointia ja terveyttä	54
Muut hyvinvoinnin edistäjät.....	56
Lasten ja perheiden hyvinvointia edistävät toimijat	56
Ikäihmisten hyvinvointia edistävät toiminnot	60
Valkeakoskella toimivia potilasyhdistyksiä	61
Sipilän hallituksen kärkihankkeet (2015) ja painopisteet.....	64
Valkeakoskelaisia visioita vuodelle 2023 - hyvinvointikertomustyöhön osallistuneiden ajatuksia tulevaisuuden Valkeakoskesta	66
Hyvinvointi ja terveys vuonna 2025. Sipilän visio.....	70

Liitteet

Liite 1. Terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen kuntia velvoittavat lait

Liite 2. Hyvinvoinnin edistämisen koordinoinnista

Liite 3. Rahoitus kannustaa maakuntia ja kuntia edistämään hyvinvointia ja terveyttä

Liite 4. Muut hyvinvoinnin edistäjät

Liite 5. Sipilän hallituksen kärkihankkeet 2015 ja painopisteet

Liite 6. Valkeakoskelaisia visioita vuodelle 2023

Liite 7. Sipilän hallituksen visio vuonna 2025

Hyvinvoiva Valkeakoski tänään

Valkeakoskella eletään kaupunkielämää veden ääressä, kun kaupunki sijaitsee Mallasveden ja Vanajaveden kannaksella. Vesimaisemat ja luonto tarjoavat tilaa ja tekemistä ympäri vuoden. Valkeakosken kaupunkikeskusta on tiivis, ja kaupungin kaupalliset palvelut ja kauppakeskukset ovat helposti saavutettavissa ydinkeskustassa torin tuntumassa. Valkeakoskella arki sujuu vaivattomasti ja liikkuminen ja asioiminen on helppoa jalan, pyörällä, autolla tai busseillakin. Bussiyhteydet myös Tampereelle ovat tiheät ja matka taittuu puolessa tunnissa. Valkeakoskelaiset osallistuvat kulttuuritapahtumiin, yhdistystoimintaan ja vapaaehtoiseen auttamiseen aktiivisesti.

Valkeakoski on tunnettu muinaisesta asujaimistostaan ja historiallisista paikoistaan. Voipaalan taidekeskus sijaitsee muinaisella Rapolanharjulla, joka kuuluu ympäristöineen Suomen merkittävimpiin kulttuurimaisemiin harvinaisine kasveineen. Tunnettuja matkailukohteita ovat myös Myllysaaren kulttuuriympäristö museoineen ja Visavuori Sääksmäellä.

Valkeakoski tunnetaan aktiivisen liikunnan ja urheilun kaupunkina. Liikuntapaikkoja on 150 ja keskustassa on uima- ja liikuntahalli, jäähalli Wareena, Saharan lämmitettävä keinoonurmi, Palloiluhalli, Tehtaan kenttä, Apian urheilukenttä ja uimaranta, frisbeegolfrata ja Korkeakankaalla hiihto- ja laskettelukeskus.

Valkeakoski tarjoaa laadukkaita musiikki-, taide- ja teatterielämyksiä ja harrastusmahdollisuuksia. Työväen musiikkitapahtuma, Helkajuhlat ja Sääksmäki Soi keräävät yleisöä ympäri maakuntaa. Valkeakoskella toimii maineikas kaupunginteatteri ja Apianniemen kesäteatteri. Sivistystä ja kulttuuria tarjoaa Valkeakoski-opisto ja taiteen peruskasvatusta antaa Valkeakosken musiikkiopisto sekä Kuvataide- ja käsityökoulu Emil.

Valkeakoski Campuksella sijaitsevat Hämeen Ammattikorkeakoulu, Valkeakosken lukio ja Valkeakosken ammatti- ja aikuisopisto. Alueen sydän on Campus Center, jossa kohtaavat ja toteuttavat yhteisiä projektejaan yrittäjät, etätyöntekijät ja opiskelijat. Campus on tapahtumarikas yhteisö, jota värittävät erilaiset tapahtumat ja kulttuurit. Oman merkittävän värinsä alueelle ja koko kaupunkiin tuovat 199 ulkomaista Valkeakosken HAMKin opiskelijaa 38 kansallisuudesta. (Vuonna 2017 ulkomaisia opiskelijoita oli 236, jotka edustivat 42 kansallisuutta.)

Miten hyvinvointia edistetään?

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen tarkoittaa laaja-alaista hyvinvointia edistävää, ennaltaehkäisevää, voimavaroja lisäävää ja sairastunutta tukevaa toimintaa.

- Tavoitteena on asukkaiden hyvinvoinnin, terveyden ja toimintakyvyn lisääminen, sairauksien ja syrjäytymisen ehkäisy ja osallisuuden vahvistaminen.
- Tuloksena parannetaan asukkaiden elämänlaatua, lisätään alueen elinvoimaa, työllisyyttä ja tuottavuutta sekä hillitään sosiaali- ja terveydenhuollon menojen kasvua.

Kuntia velvoittaa terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen Terveystieteiden edistämislaki, Kuntalaki, Sosiaalihuoltolaki ja Liikuntalaki (liite 1). Valmisteilla oleva maakuntalaki sisältää kuntien ja maakunnan velvoitteet hyvinvoinnin edistämiseksi. Kunnan on seurattava asukkaitensa terveyttä ja hyvinvointia sekä niihin vaikuttavia tekijöitä väestöryhmittäin sekä toteutettuja toimenpiteitä vastaamaan kuntalaisten hyvinvointitarpeisiin.

Aluehallintovirasto on ohjeistanut kuntia ottamaan hyvinvointinäkökohdat huomioon kaikissa toimissaan ja ehdotti hyvinvoinnin edistämisen yhdeksi kunnan perustehtäväksi. Hyvinvointia on pyrittävä toteuttamaan

- johtamisen strategian ja arvojen välityksellä,
- poikkihallinnollisesti ja asiakaslähtöisesti,
- huomioiden aktiivisina toimijoina yritykset, kansalaisjärjestöt ja muut yhteisöt,
- mahdollistamalla kuntalaisille ja sidosryhmille osallistumisen suunnitteluun ja palautteen antamiseen.

Lisäksi kuntia kehoitetaan käyttämään

- EVA-menettelyä eli ennakoivaa vaikutusten arviointia rakennus- tms. hankkeessa, jolloin arvioidaan toimenpiteen kuntalaisvaikutuksia, ympäristövaikutuksia, organisaatio- ja henkilöstövaikutuksia sekä taloudellisia vaikutuksia.

”Hyvinvointisuunnitelman painopisteet, tavoitteet ja toimenpiteet tulee rakentua paikallisista olosuhteista ja väestön tarpeista. Kunnan on huolehdittava tulevien päätösten ja ratkaisujen vaikutukset asukkaiden hyvinvointiin. Väestön terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen on kunnan perustehtävä, ja palvelujen asiakaslähtöisyyttä ja vaikuttavuutta arvioidaan hyvinvointikertomuksessa”.

Terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen perustuu tietoon väestön terveydentilasta ja voinnista sekä niihin yhteydessä olevista tekijöistä. Eri alueilla asuvilla väestöryhmillä (esimerkiksi kotona asuvat ikääntyneet) on erilaisia tarpeita. Näiden tunnistaminen lisää terveyden edistämisen oikeaa kohdentamista ja vaikuttavuutta.

Pirkanmaan sairaanhoitopiirin Terveyden edistämisen neuvottelukunta on hyväksynyt kaikille Pirkanmaan kunnille Alueellisessa hyvinvointikertomuksessa 2017–2020 ohjeellisiksi painopisteiksi

1) lasten ja nuorten hyvinvoinnin, 2) ikäihmisten kotona pärjäämisen sekä 3) savuttomuuden ja 4) päihteettömyyden edistämisen.

Asukkaiden elämänlaatu ja hyvinvointi rakentuvat ihmissuhteiden, työn ja osallistumisen lisäksi vapaa-ajan kulttuuri-, liikunta- ja harrastusmahdollisuuksista. Yksilöllinen hyvinvointi on kokemus terveydestä, psyykkisestä tasapainosta, hyvistä ihmissuhteista ja koetun tyytyväisyyden lisäksi muista elinoloista, kuten työolosuhteista ja toimeentulosta.

Hyvinvoinnin edistämisen toimenpiteet olisi pidemmällä aikavälillä kohdistettava asukkaiden terveellisemmän ja toimivamman arjen edellytyksiin vaikuttamalla elämänlaatutekijöihin sekä sosiaaliseen ja toiminnalliseen ympäristöön. Erityisesti toimenpiteiden suunnittelussa olisi huomioitava elämän siirtymä- ja riskivaiheet.

Terveyden edistäminen on suunnitelmallista toimintaa, jolla vaikutetaan arjen taustatekijöihin:

- asumisoloihin, vapaa-ajan mahdollisuuksiin,
- työolosuhteisiin tai toimeentulon turvaamiseen,
- ylläpidetään ja parannetaan terveyttä sekä työ- ja toimintakykyä,
- ehkäistään sairauksia ja tapaturmia,
- vähennetään alkoholihaittoja,
- vahvistetaan mielenterveyttä,
- kavennetaan väestöryhmien välisiä terveyseroja (ehkäistään diabeteksen, keuhkohtaumataudin pahentumista ja haittavaikutuksia).

”Kunnilla ja maakunnilla on yhteinen vastuu alueen asukkaiden hyvinvoinnista palvelujen järjestäjänä sekä alueen ympäristöstä, sen kehityksestä ja taloudellisesta kestävydestä. Suunnittelu, kehittäminen ja ennaltaehkäisevä työ ylittävät kuntien ja maakuntien organisaatorajat.” (HE 15/2017:3, 15)

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) tilastoi, seuraa ja ohjeistaa yhdessä ministeriöiden ja aluehallintovirastojen kautta hyvinvoinnin edistämistä ja kokoaa vertailukelpoista indikaattoritietoa. Indikaattorit ilmaisevat pääasiassa erilaista pahoinvointia, eli kuinka suuri osuus kuntalaisista voi huonosti (työttömät, yksinäiset, kiusatut, sairaat, tupakoitsijat, ylipainoiset).

Väestö- ja kohderyhmittäiset indikaattorit toimivat perustietona ennalta ehkäisevien toimenpiteiden kohderyhmistä ja faktatiedot johtavat pohtimaan, millä keinoin pahoinvoinnin taustatekijöihin ja/tai aiheuttajiin voidaan vaikuttaa.

Kunnan hyvinvoinnin edistämisessä on oleellista **ennalta ehkäisevien tekijöiden ja toimenpiteiden** mahdollistaminen. Lähtökohtana asukas/asiakaslähtöisyyden lisäksi kuntiin luodaan **monitoimijainen** palvelurakenne, koska hyvinvointia tuottavat myös kuntaorganisaation ulkopuoliset toimijat ja kuntalaiset yhdessä ja erikseen.

Hyvinvointityön edistämisen lähtökohtina ovat tiedolla johtaminen, palvelujen tarjoaminen asiakaslähtöisesti ja kuntalaisten osallisuuden lisääminen sekä pyrkiminen avoimeen päätöksentekoon.

Hyvinvointikertomus 2018-2020

Kuntalaisten terveydestä ja hyvinvoinnista sekä toteutetuista toimenpiteistä on raportoitava valtuustolle vuosittain, minkä lisäksi valtuustolle on kerran valtuustokaudessa valmisteltava laajempi hyvinvointikertomus. Kunnan hyvinvointityö edellyttää painopisteiden määrittelyä THL:n (Terveyden ja Hyvinvoinnin laitoksen) indikaattoritietojen pohjalta, ja toimenpiteiden suunnittelua yhteistyössä kunnan eri toimijoiden, yrittäjien, yhdistysten ja yleishyödyllisten yhteisöjen kanssa.

Valkeakosken Hyvinvointikertomus 2018-2020 on julkinen lakisääteinen asiakirja. Se on kirjoitettu erityisesti valkeakoskelaisen asukkaan ja asiakkaan näkökulmasta. Kunnan palvelujen lisäksi on otettu tarkasteluun hyvinvoinnin edistäjinä myös muut toimijat.

Valkeakoskella kaupungin johtoryhmä toimii hyvinvoinnin edistämisen vastuuryhmänä. Sen tehtävänä on vastata hyvinvoinnin edistämisen suunnittelusta, seurannasta ja arvioinnista.

Hyvinvointityön edistämisen lähtökohtina on tiedolla johtaminen, palvelujen tarjoaminen asiakaslähtöisesti ja kuntalaisten osallisuuden lisääminen sekä pyrkiminen avoimeen päätöksentekoon. Valkeakosken kaupunginhallitus päätti 19.6.2017:

”..kunnassa eri toimialojen on tehtävä yhteistyötä terveyden ja hyvinvoinnin edistämisessä. Lisäksi kunnan on tehtävä yhteistyötä muiden kunnassa toimivien julkisten tahojen sekä yksityisten yritysten ja yleishyödyllisten yhteisöjen kanssa. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on keskeisiä kunnan tehtäviä ja hyvinvointityön johtoryhmänä toimii jatkossa kaupungin johtoryhmä.

Hyvinvointikoordinaattori vastaa hyvinvointiraportin kokonaisvalmistelusta ja hyvinvointikoordinaattorin johdolla voisi esimerkiksi toimia epävirallisia työryhmiä eri teemojen ympärillä. Työryhmät voisivat olla joustavasti ja tarpeen mukaan koottavia, osa puolestaan pysyvämpiä. Hyvinvointikoordinaattori kerää tietoa eri toimijoilta (myös kolmas sektori), yhdistelee sitä ja varmistaa tiedon kulkemisen eteenpäin.”

Valkeakosken Talousarviossa (2018) hyvinvointia tarkastellaan yleisellä tasolla eli Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) indikaattoreilla 1) elinoloista, 2) hyvinvoinnin jakautumisesta (gini-kerroin), 3) koettuna hyvinvointina ja 4) elintapojen ja terveydentilan arviointina. Talousarviossa tilastoja ei ole kommentoitu. Hyvinvointikoordinaattorin tehtäviä ja toiminnan kokonaisuutta on kuvattu liitteessä 2.

Valkeakosken Hyvinvointikertomukseen 2018-2020 on koottu taustatiedot tulevien toimenpiteiden suunnittelua varten. Syksyllä 2018 on mahdollista teemaryhmissä suunnitella yhdessä kunnan edustajien ja ulkopuolisten toimijoiden kanssa ehkäiseviä, vaikuttavia, matalan kynnyksen (ei lähetettä, eikä maksua) palveluja ja toimenpiteitä hyvinvoinnin edistämiseksi.

Tiedot Hyvinvointikertomukseen 2018-2020 koottiin lähettämällä 72 sähköpostikyselyä saatekirjeellä sekä kaupungin organisaation päälliköille, esimiehille, hankevastaaville sekä seurakunnan ja kolmannen sektorin toimijoille. Vastauksia tuli kaikkiaan 31 eri toimijataholta ja kattavammin kulttuuritoimesta ja kolmannen sektorin toimijoilta. Kysely koski asiantuntijoiden näkemystä toiminnan kehittämisestä asiakas/asukasnäkökulmasta:

1. Miten edistätte hyvinvointia?
2. Keiden ulkopuolisten kanssa teette yhteistyötä?
3. Millaista yhteistyötä teette ulkopuolisten kanssa?
4. Millaisia haasteita toiminnassa on?
5. Millainen on tilanne vuonna 2023?

Saadut vastaukset on muotoiltu ja tiivistetty helppolukuisen formaattiin, ja usea teksti on käynyt usein vielä vastaajalla tarkistettavana. Hyvinvointikertomuksen teksti on kirjoitettu yhteistyön näkökulmasta ennalta ehkäisevien toimenpiteiden ja yhteissuunnittelun pohjaksi. Visiot eli ajatukset vuoden 2023 tilanteesta on koottu liitteeseen 6.

Hyvinvointiraporttiin 2016 koottiin kaupungin eri alojen toimintakuvauksia, kehittämiskohteita, yhteistyötahoja ja asiakashaasteita. Haaste-kohdasta kävi ilmi, että kunnan palvelujen lisäksi ovat tärkeitä muidenkin toimijoiden toiminta ja vaikutus hyvinvointiin. Tulevaisuudessakaan ei ole mahdollista hoitaa tai auttaa julkisilla palveluilla kaikkia kuntalaisten yksilöllisiä ja sosiaalisia tilanteita. Erityisen vahvasti koettiin tarvittavan ulkopuolisia toimijoita: aikuisia, vapaaehtoisia ja vertaistuen tarjoajia kouluihin, nuorison pariin, kuten myös ikäihmisten tueksi. Kunnan ulkopuolisten toimijoiden mukaan saaminen hyvinvoinnin edistämiseen ja suunnitteluun tulee maakuntauudistuksen myötä entistäkin tärkeämmäksi.

Hyvinvointikertomus 2018-2020 täsmentyy suunnitelmaosuudella syksyllä 2018 monitoimijaisissa teemaryhmissä, joissa suunnitellaan hyvinvoinnin edistämisen toimenpiteitä lähtökohtana toimijoilta kootut taustatiedot ja kehittämishaasteet.

Toimialakohtaisesti sovitaan toimenpiteiden säännöllisestä seurannasta, raportoinnista ja arvioinnista (tuloksellisuudesta). Muutos hyvinvoinnin edistämässä näkyy myöhemmin sähköisen Hyvinvointikertomuksen (SHVK) indikaattoritiedoissa, jota voidaan arvioida

toimialakohtaisesti.

Hyvinvointikertomus ei sisällä toimenpide-ehdotuksia, resurssivaroituksia tai lupauksia vaikuttaa päätöksiin. Hyvinvointikertomus 2018-2020 julkaistaan pdf-tiedostona www.valkeakoski.fi-sivuilla.

Valkeakosken väestö

Vuoden 2017 lopussa Valkeakoskella asui **21136** asukasta, joista keskusta-alueella asuu noin 16000 ja haja-asutusalueella noin 5000 asukasta. Valkeakosken väestökehitys on ollut usean vuoden ajanjaksolla myönteistä. Väkiluku on kasvanut kymmenen viimeisen vuoden aikana n. 700 asukkaalla ja ko. ajanjaksolla ainoastaan kahtena vuotena väestömäärä on vähentynyt.

Ikärakenne 31.12.2017 % väestöstä	Valkeakoski	Pirkanmaa	Koko maa
<u>0 - 6-vuotiaat</u>	6,8	7,4	7,3
<u>7 - 15-vuotiaat</u>	10,5	10,7	10,3
<u>16 - 24-vuotiaat</u>	9,2	10,7	10,3
<u>25 - 64-vuotiaat</u>	47,7	51,1	51,1
<u>65 - 74-vuotiaat</u>	15	11,9	12,3
<u>75 - 84-vuotiaat</u>	7,5	6,4	6,5
<u>85 vuotta täyttäneet</u>	3,3	2,7	2,7

Ikärakenne	Määrällisesti	Valkeakosken väestöstä
alle 17-vuotiaita	4131	19,5 %
18 - 64-vuotiaita	11552	54,7 %
65 vuotta täyttäneitä	5453	25,8 %

Valkeakoskelaiset puhuvat valtaosin äidinkielenään suomea, ruotsin kieltä puhuvia on 0,2 %. Viime vuosina on muita kieliä äidinkielenään puhuvien määrä lisääntynyt ollen nyt 0,34 % asukaista. Koulutustaso Valkeakoskella (tunnusluku 336) on Pirkanmaan keskiarvoa (376) alhaisempi (2016).

Taloudellinen **demografinen huoltosuhde** vuonna 2017, eli työvoiman huoltosuhde ei-työssä käyvään väestöön (lapset ja eläkeläiset), suurenee vuosittain koko maassa ja Valkeakoskella

se on erityisen korkea eli **72,5** (Pirkanmaan keskiarvon ollessa 59,2) johtuen Valkeakosken eläkeläisten suhteellisen suuresta osuudesta.

A Lapset ja lapsiperheet

Yleisesti arvioiden Valkeakosken lapsista ja nuorista valtaosa voi hyvin ja heillä on huolta pitävät vanhemmat ja turvalliset kasvuolosuhteet. Lapsiperheitä (2016) Valkeakoskella on 22.2 % asutokunnista, ja yksinhuoltajaperheitä 19,3 %. (Yhden hengen talouksia on 42,1 %).

Valkeakoskella asui (2017) alle 6-vuotiaita 1444 (6.8 %) ja kouluikäisiä eli 7-17-vuotiaita 2687 (12,7 %). Lasten hyvinvointi koostuu kasvua ja kehitystä edistävästä, kasvua tukevista ja kasvua korjaavista tekijöistä.

Ennalta ehkäiseviä ja varhaisen tuen palvelujen tarkoituksena on havaita lasten ja nuorten sekä perheiden palvelujen ongelmat nykyistä varhaisemmin ja ehkäistä lastensuojelun tarvetta.

Valkeakoskella lapsiperheille suunnatut sosiaalipalvelut tarjoavat apua ja tukea perheiden erilaisissa tilanteissa. Apua pyritään tarjoamaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa matalan kynnyksen periaatteella. Tällaisia sosiaalipalveluja ovat mm.

- Lapsiperheiden tilapäinen kotipalvelu
- Avoin päiväkotitoiminta varhaiskasvatuksen kanssa
- Vanhempien ero- ja vertaistukiryhmät
- Lasten eroryhmä
- Perhekahvila MLL:n kanssa
- Kesällä puistokerho MLL ja srk:n kanssa
- Syksyllä 2018 alkaa ryhmä vastasyntyneiden isille.

Yhteiskunnassa lisääntyvä pahoinvointi (mm. lasten psyykinen oireilu ja käytöshäiriöt) on haaste kaikille lasten ja nuorten ja perheiden parissa toimiville tahoille. Lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistäminen on kaikkien kunnassa lasten ja nuorten kanssa toimivien tehtävä.

Varhaiskasvatus hyvinvoinnin edistäjänä

Varhaiskasvatuksen tehtävänä on edistää lapsen suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostamaan kokonaisuutta yhteistyössä huoltajien kanssa.

Varhaiskasvatuksessa painottuu erityisesti pedagogiikka. Varhaiskasvatus on lasten tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistävä ja syrjäytymistä ehkäisevä palvelu. Opitut tiedot ja taidot vahvistavat lasten osallisuutta sekä aktiivista toimijuutta yhteiskunnassa. Tehtävänä on lisäksi tukea huoltajien kasvatustyötä sekä mahdollistaa heidän osallistumisensa työelämään ja opiskeluun.

Varhaiskasvatusta järjestetään päiväkotitoimintana, perhepäivähoitona ja avoimena varhaiskasvatustoimintana (esimerkiksi kerhot). Jokaiselle palvelun piirissä olevalle lapselle laaditaan oma varhaiskasvatussuunnitelma yhteistyössä huoltajien kanssa. Suunnitelman lähtökohtana on lapsen etu ja tarpeet. Tavoitteet asetetaan pedagogiselle toiminnalle.

Yhteistyötä varhaiskasvatus tekee monimuotoisesti huoltajien kanssa. Muita keskeisiä yhteistyökumppaneita ovat muun muassa perusopetus, lastensuojelu, perhetyö, perheneuvola, lastenneuvola, toiminta- ja puheterapeutit ja Tays. Huoltajat ovat usein osallisia myös näiden toimijoiden kanssa. Yhteistyömuotoina ovat erilaiset työryhmät, neuvolatiimi, neuvolapsykologi ja Taaperovalmennus jne.

Varhaiskasvatuksen Kulttuuripolussa tehdään yhteistyötä MLL:n, FC Haka Junioreiden, kirjaston, teatterin, Kuvataidekoulu Emilin, Musiikkiopiston ja liikuntatoimen kanssa. Lisäksi osallistutaan vuosittain pidettävään Lystilauantaihin ja siellä yhteistyökumppaneina edellisten lisäksi ovat yksityiset päiväkodit, seurakunta, Pelastakaa lapset ry ja SPR.

Kehittämishaasteet

- eri asiantuntijoiden osaamisalueiden parempi tunnistaminen, jotta yhteistyötä voitaisiin syventää
- yhteistyöprosessien kehittäminen

Lapsiperheiden terveysneuvonta

Terveysneuvonnan palvelut muutoksessa Valkeakoskella:

- Sähköinen äitiysneivolakortti otettu käyttöön v. 2018 alussa uusille asiakkaille.
- Vanhemmille on ostettu digitaalista kasvatusneuvontaa verkkopalveluna FamilyBoostilta, joissa vanhemmat saavat ohjausta ja tukea lapsen kasvatukseen kerran viikossa saatavalla teemalla ja chatin kautta voi konsultoida psykologia ja osallistua vertaistukeen.
- Lapsiperheiden vanhemmille alkaa vuoden 2018 alussa vertaistukea tarjoava Kahvila.
- Valkeakoski on mukana Taysin Huoma-hankkeessa, jossa kouluttaudutaan huolen tunnistamiseen. Perhe täyttää kyselyn ja terveydenhoitaja saa ilmoituksen, jos on huolta.

Yhteistyössä Sääksmäen seurakunnan kanssa

- Raskauden aikainen perhevalmennus
- Perhevalmennuksen jatkona Helmi-ryhmä
- Seurakunnan kerhoissa tehdään arvio neuvolaan lapsen ikätasoisesta kehityksestä

MLL ja terveysneuvonta ylläpitävät Perhekahvilaa ja järjestävät Taaperovalmennukset. Kirjasto on mukana ryhmäneuvolassa ja hankkeessa, jossa 10 kuukauden ikäiset saavat kirjakassin. Valkeakoski ostaa Terveystalolta lakisääteiset sikiöseulonnat ja mammografian joukkotarkistukset.

Kehittämishaasteita

- Lapsen mielenterveyden ongelmiin olisi saatava apua pikaisesti.
- Tukitoimia päihde- ja mielenterveysongelmiin odottaville äideille, pienten lasten vanhemmille ja opiskelijoille.
- Maahanmuuttajille kielen ja kulttuurin oppimiseen vertaistukea.

Lapsiperheiden muutoshanke Lape Valkeakoskella

- Kehitetään perhekeskusmallia (esim. Sastamalan perheverkostomallin suuntaan)
- Valkeakoski mukana Pirkanmaan työryhmässä: Koulu- ja vapaa-aika, jossa keskeisenä Vanhemmuuden tukeminen kasvatustehtävässä ja pilottikokeiluna Vanhempain kahvila
- Valkeakoski mukana Pirkanmaan neuvolatoiminnan kehittämisessä

Perusopetus ja lukiokoulutus

Valkeakosken perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa oppilaiden hyvinvointi tarkoittaa sitä, että oppilaat ja opiskelijat kokevat koulunkäyntinsä ja opiskelunsa mielekkäinä. Tätä tarkoitusta varten on laadittu lain pohjalta noudatettava opetussuunnitelma.

Kouluikäisiä eli 7-16 -vuotiaita oli vuonna 2016 Valkeakoskella 2378 oppilasta. Pedagoginen hyvinvointi tarkoittaa yhteistä vastuuta koulutyöstä, yhteistyötä, kurinpitoa, opetuksen järjestämistapoja ja sen tavoitteita tukevaa muuta toimintaa.

Haasteena pedagogisessa hyvinvoinnissa on erilaisten tukimuotojen järjestäminen, kuten tukiopetus, osa-aikainen erityisopetus sekä kolmiportainen **pedagoginen** tuki.

Yhteistyössä koulutoimen kanssa

- Sosiaali- ja terveystoimi oppilashuollon toiminnassa
- Nuorisotoimi ja seurakunta tekevät ryhmäytystä kouluissa
- Liikuntatoimi tarjoaa koulujen käyttöön liikuntapaikkoja
- Sivistystoimi organisoii oppilaille Kulttuuripolkua

Kehittämishaasteena kouluissa

- Yhteistyössä vuorovaikutus, aika, vaihtuva henkilöstö
- Rahoituksen oikea kohdentaminen
- Perheiden voimattomuus esimerkiksi lasten kanssa, jotka eivät tule kouluun

Pirkanmaan ja Valkeakoskenkin hyvinvoinnin edistämisen painopisteenä on vaikuttaa lasten ja nuorten hyvinvointiin. Vaikka valtaosa Valkeakosken nuorista voi hyvin, on 8. ja 9. luokkalaisten (14-15 -vuotiaiden eli 469 oppilaan) koululaiskyselyn 2017 tuloksissa vakavia huolenaiheitakin.

Tulos	Valkeakoski	Kuopio	Maan keskiarvo
Ei yhtään läheistä ystävää	13,2%	8,5 %	8,5 %
Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus	18,1%	10,6 %	12,2 %
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa	6,2 %	4,9 %	5,8 %
Terveystila keskinertainen tai huono	26,0 %	18,3%	18,8 %
Tupakoi päivittäin	8,1%	5,8 %	6,9 %

Tosi humalassa kerran kuukaudessa	13,4%	8,4 %	10,2 %
Ylipainoisia	20,7%	17,9 %	18,9 %

Tilastoon on otettu vertailuun Kuopion yläkoululaisten % -osuudet samoihin, huolen aihetta herättäviin kysymyksiin vastanneista. Kuopiossa on vuosien ajan panostettu koululaisten sosiaalisiin taitoihin 'Kiitos Kaveruudelle – stoppi kiusaamiselle!' -hankkeessa. Toiminnan avulla on parannettu myös lasten ja nuorten kulttuurisia perusoikeuksia ja taide on saatu näkyväksi ja koettavaksi. (Anni Marin, Kiitos kaveruudelle – vuorovaikutus- ja tunnetaitojen ohjaajan käsikirja 2017).

Oppilas- ja opiskelijahuollolla (laki 2014) tarkoitetaan hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa. Oppilashuolto on ensisijaisesti koulussa tapahtuvaa oppimisen ja koulunkäynnin tukea ja sen painopisteenä on yhteisöllinen oppilashuolto. Oppilashuolto tukee koulun pedagogista työtä ja mahdollistaa lapsen koulunkäynnin.

Valkeakosken perusopetuksessa oppilashuollosta vastaavat pääsääntöisesti kuraattorit, koulupsykologit ja koulun terveydenhoitajat. Laajoista terveystarkastuksista terveydenhoitaja tekee luokkakohtaisen yhteenvedon, jota hyödynnetään oppilashuoltosuunnitelmaa laadittaessa.

Oppilaskohtainen oppilashuolto ja pedagoginen tuki järjestetään terveyden ja hyvinvoinnin näkökulmasta (poissaolot, kouluympäristö, turvallisuus, kiusaaminen tai kurinpito). Yksittäisen oppilaan vaikeuksien selvittämiseksi kootaan asiantuntijaryhmä, jossa mukana ovat oppilashuollon ja opettajan lisäksi oppilas ja oppilaan huoltajat.

Ennalta ehkäisevä työ lasten hyväksi on tärkeää jo ennen oppivelvollisuutta. Valkeakoskella toimii matalan kynnyksen tukitoimina:

- Perhekahvila vanhemmuuden tukena
- Avoin päiväkotikotona oleville lapsiperheille
- Seurakunnan työntekijä on säännöllisesti yläkoulussa
- Vilmaa käytetään monipuolisesti vanhemmille tiedottamiseen.

Kehittämishaasteet ja tarpeet

- Oppilaat, joille annetaan erityisjärjestelyin kotiin opetusta (eivät kykene tulemaan kouluun)
- Tukiluokalla olevat oppilaat ja heidän vanhempansa tarvitsevat monipuolista tukea ja apua.
- Alakoululaisia voisi olla luokalla vähemmän, jotta jokainen tulisi huomatuksi
- Lasten sosiaalisten taitojen parantamiseen tukea
- Kouluihin ulkopuolisia aikuisia (niiden lasten tueksi, joilla on vaikeuksia)
- Erilaisia kerhoja ja harrastusryhmiä koulupäivän jälkeen
- Läksyparkki lapsille oppimisen tueksi
- Vanhemmat tarvitsevat apua ja vertaistukea lastensa kasvatukseen

B Valkeakosken nuoret

Nuorisotoimi tukee nuoren mahdollisuuksia kasvuun, itsenäistymiseen ja itsetunnon kehittämiseen ja lisää nuorten osallistumis- ja vaikutusmahdollisuuksia. Nuorisotyön periaatteina ovat yhdenvertaisuus, yhteisöllisyys, suvaitsevaisuus, terveet elämäntavat, kestävä kehitys ja vapaaehtoisuus.

Nuorisotoimi järjestää nuorisotiloissa monenlaista toimintaa ja erilaisia tilaisuuksia sekä tarjoaa leiritoimintaa ja kohdennettua pienryhmätoimintaa. Nuoret voivat osallistua toiminnan suunnitteluun ja toteutukseen. Nuorisotyöntekijät ovat tarvittaessa yhteydessä vanhempiin ja järjestävät info-tilaisuuksia sekä tiedottavat sosiaalisen median kautta.

Nuorisotiloissa asiakaskäyntejä vuonna 2017 oli 11832 ja kasvatuksellisia keskusteluja käytiin nuorten kanssa 735 kertaa. Nuorista klubikortin tilailtoihin oli lunastanut 238 nuorta. Erityisnuorisotyötä tehtiin 273 nuoren kanssa.

Etsivä nuorisotyö tavoittaa nuoret (16-28 v.), jotka tarvitsevat tukea ja ohjausta palveluihin, koulutukseen tai työhön hakeutumiseen. Etsivä nuorisotyö tekee yhteistyötä mm. sosiaali- ja terveystoimen, TE-palveluiden, oppilaitosten, Kelan, puolustusvoimien ja rikosseuraamuslaitoksen kanssa. Työntekijä tekee usein terapeuttistakin työtä nuoren kanssa tukien ja valmentaen nuorta, kunnes hän saa, tai kykenee ottamaan vastaan tarvitsemansa avun tai palvelun. Nuorelle tarjotaan myös harjoittelu- ja työtoiminnan ohjausta (avustavat tehtävät, äänentoisto- ja valotekniikka tapahtumissa sekä digitaalisen sisällön tuottaminen).

Nuoret, jotka koulutuksen ulkopuolella tai työttöminä Valkeakoski		Maan keskiarvo
17-24-vuotiaat koulutuksen ulkopuolella (2016)	6,4 %	8,3 %
18-24 -vuotiaat työttöminä työvoimasta (2016)	24,8 %	17,0 %

Osallisuutta ja kansalaisaktiivisuutta edistetään nuorisovaltuuston, oppilaskuntayhteistyön ja tapahtuma- ja tilatoimikuntien kautta. Nuorisotoimi osallistuu lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointisuunnitteluun (LAPE-hankkeessa = Lasten ja perheiden muutoshanke) ja kokoaa tietoa päätöksenteon tueksi sekä toimii monialaisen nuorisopalveluverkoston (MOVER) koollekutsujana.

Ehkäisevä päihdetyö ja koulunuorisotyö toteutetaan monialaisen verkoston, mm. A.T.E. Aktia todelliseen elämään -tapahtumien ja Ehkis-ehkäisevän päihdetyön työryhmän kanssa tavoitteena päihteiden käytön vähentäminen. Nuorisotoimi järjestää 7. ja 8. luokkalaisille Päihdeputken (Toiminnallinen päihdevalistus yläkouluikäisille). Vuonna 2016 tapahtumaan osallistui 341 koululaista, ja 2018 keväällä 388 oppilasta.

Yönusva tekee jalkautuvaa katutyötä yhdessä vapaaehtoisten kanssa, kun päivystäjät menevät nuorten pariin mm. juhlapyhien ja lomien alla. Vuonna 2017 päivystyksiä oli 30 kertaa.

Yhteistyössä

- Sääksmäen seurakunnan nuorisotyö
- Yönusvan tuki ry, Aspa ry, Nauha ry, Rotaryt, Soroptimistit, Lionsit,
- 4H, SPR, MLL, Pela, SAK, Armo ry.
- Työväen musiikkitapahtuma ry, Abnoy Oy, SoKu-hanke ja Työtie-hanke

Kehittämishaasteet ja tarpeet

- Kerätyn tiedon hyödyntäminen palveluiden kehittämiseen ja resursointiin ei toimi.
- Nuoret kokevat, ettei heidän näkemyksillään ole toivottua vaikutusta.
- Tarkoituksenmukaista toimintaa vaikeuttaa työntekijöiden työmäärä (kiire).

Valkeakosken **nuorisovaltuusto** toimii äänitorvena nuorten ja päättäjien välillä antaen lausuntoja, tekemällä aloitteita, tiedottamalla nuoria päätöksenteosta (median kautta) ja järjestämällä tapahtumia. Nuorisovaltuusto tekee yhteistyötä ala- ja yläkoulujen sekä toisen asteen oppilaitosten oppilaskuntien kanssa.

Nuorisovaltuusto kerää tietoa nuorista koulujen edustajista koostuvassa Oktaforissa. Vuosittain 9.-luokkalaisille järjestettävässä Skullture-paneelissa nuorten kanssa keskustelevat alan

asiantuntijat ja julkisuuden henkilötkin (esim. Duudsonit, somettajat) erilaisista nuorten elämän teemoista (mm. päihteet, seksuaalisuus, kiusaaminen). Valtakunnallisissa nuorisovaltuustojen tapahtumissa jaetaan hyviä toimintatapoja ja yhteistyötä tehdään myös Pirkanmaan Nuorisofoorumin kanssa.

Nuorisovaltuuston toiveena on vahvistaa yhteyttä kaupungin luottamushenkilöelimiin ja saada nuorten näkemykset yhä selkeämmin esiin.

C. Työikäiset ja työvoima

Elinkeinopalvelut

Kaupungin elinkeinopalvelut edesauttavat kaupungin elinkeinoelämän kasvua ja uudistumista sekä lisäävät kaupungin asukaslukua. Yritysten kehittymistä ja työllistämismahdollisuuksia pyritään tukemaan tarjoamalla neuvontaa yhdessä yhteistyökumppanien ja YritysSuomi-verkoston kanssa.

Valkeakosken asukkaista noin 9350 kuului vuoden 2016 lopussa työvoimaan. Työpaikkoja kaupungin alueella on arviolta 7500 (vuonna 2013 työpaikkoja oli 7261). Vuoden 2017 aikana kaupungissa toimiviin, sinne muuttaneisiin tai perustettuihin yrityksiin syntyi kaikkiaan lähes 120 uutta työpaikkaa (vuonna 2016 työpaikkoja syntyi 140), ja näistä vuonna 2017 uusiin yrityksiin syntyi 50 työpaikkaa (vuonna 2016 syntyi 72 työpaikkaa).

Suurimmat työnantajat ja työntekijämäärät	2017	2015
Valkeakosken kaupunki	1429	1400
Saarioinen	354	386
UPM	329	360
Bemis Valkeakoski	284	292
Valkeakosken Aluesairaala	204	226
Walki Oy	174	177
Adara Pakkaus Oy	133	137
Valkeakosken ammatti- ja aikuisopisto	129	143
VaBe Oy	129	101

Työntekijöiden määrä (henkilötyövuosina) on vähentynyt useilla Valkeakosken suurimmilla työnantajilla vuodesta 2015 vuoteen 2017. Ainostaan kaupungin ja VaBe Oy:n työntekijämäärät ovat lisääntyneet.

Valkeakoskelle tyypillistä on pendelöinti: noin 3000 kaupungissa asuvaa käy töissä muualla ja toisaalta runsaat 2000 muualla asuvaa työskentelee Valkeakoskella. Vilkkainta pendelöintiliikenne on Tampereen suuntaan.

Yhteistyötahot

- Kaupungin yritykset sekä kaupunkiin sijoittumista harkitsevat yritykset
- YritysSuomi-verkoston toimijat (esim. ELY, TE-toimisto, Tekes, Finpro, Team Finland)
- Valkeakosken yrittäjäyhdistykset ja Kauppakamariosasto
- Pirkanmaan alueen, erityisesti eteläisen Pirkanmaan kuntien elinkeino- ja yritystoimijat, alueen oppilaitokset, muut työllistämisen kanssa tekemisissä olevat tahot
- Matkailun valtakunnalliset ja maakunnalliset toimijat

Projektit ja hankkeet

- Vuoden 2017 elokuussa järjestettiin Länsi-Lintulan alueelle Talonäyttely (pienille, alle 500 neliön tonteille rakennettiin 16 omakotitaloa, pinta-alaltaan korkeintaan 100 neliötä). Näyttely ”Omakotitaloon kaksion hinnalla” sai runsaasti julkisuutta. Näyttelyssä kävi runsaan viikon aikana noin 16000 kävijää.
- UrAVa ry. perustettiin v. 2017 (Akaa, Urjala, Valkeakoski) etsimään vapautuvia työpaikkoja, työ- ja koulutuspaikkoja nuorille, pitkään työttömänä tai heikossa työmarkkina-asemassa oleville. Työtie-hanke etsii töitä tai opiskelupaikkaa vuoden loppuun mennessä 150 työttömälle (Akaan, Urjalan ja Valkeakosken alueella) yhteistyössä yritysten, oppilaitosten ja TE-toimiston kanssa.

Kehittämiskohteet

- Kaupungissa toimivien yritysten yhteistyön ja verkostoitumisen kehittäminen
- Yritysten ja oppilaitosten yhteistyö
- Matkailun toimijoiden yhteistyön kehittäminen ja matkailun vahvistaminen
- Yritysten löytäminen Pirkanmaan Portin teollisuusalueelle
- Uusien yritysten sijoittuminen kaupunkiin

Kehittämishaasteina

- Lisätä kaupungin houkuttelevuutta ja tunnettavuutta sekä tukea elinvoimaisuutta.
- Parantaa, nopeuttaa ja lisätä joustavuutta yrityksille tarjottaviin palveluihin sekä mahdollistaa yritysten toimiminen kaupungin toimintasektorille kuuluvissa hankkeissa.
- Seurata uuden maakuntamallin yrityksille tuomia vaikutuksia ja auttaa yrityksiä

sopeutumaan uuteen tilanteeseen.

Työttömyysaste 31.12.2017 oli Valkeakoskella 11 % (Pirkanmaan työttömyysaste oli 11,7 %). Työttömiä työnhakijoita Valkeakoskella vuoden 2017 lopulla oli 1.025 (vuotta aikaisemmin 1409) henkilöä. Työttömyys laski vuoden aikana 27 %, kun työttömistä väheni lähes 400 työnhakijaa.

Työllistämispalvelut hyvinvoinnin edistäjinä

Työllisyyspalvelut huolehtivat keskitetysti Valkeakosken kaupungin työllisyydenhoidosta ja sen kehittämisestä. Yksiköstä koordinoidaan kaikki kaupungissa toteutettavat aktiivitoimenpiteet, joita ovat palkkatuettu työ, työkokeilu ja kuntouttava työtoiminta. Yksikkö vastaa kaupungin kesätöiden, työpajatoiminnan, nuorten starttivalmennuksen ja kehitysvammaisten työtoiminnan järjestämisestä. Lisäksi maksetaan palkkausavustusta yhteisöille.

Työllisyyspalvelut tuottavat tukea työttömän yhteiskunnalliseen ja sosiaaliseen osallisuuteen tai työelämävalmiuksien parantamiseen. Kaikilla tarjottavilla palveluilla halutaan parantaa asiakkaan arjenhallintaa ja työelämätaitoja. Työ ja osallisuus ovat yksilölle tärkeitä hyvinvointia parantavia tekijöitä.

Työllistämispaja Akseli tarjoaa työttömille työnhakijoille mahdollisuuden eri alojen työtehtäviin eri pajoilla. Työskentely Akselissa antaa arvokasta työkokemusta ja valmentaa työelämään.

Starttipajalla 17–29-vuotiaat voivat harjoitella arjenhallinta- ja työelämätaitoja ryhmätoiminnan ja yksilövalmennuksen keinoin. Pajalla työskennellään tavoitteellisesti vuoden ajan.

Voima-paja tarjoaa työtoimintaa sekä avotyötä kehitysvammaisille nuorille ja aikuisille. Voima-pajan toiminta perustuu osallisuuden tukemiseen ja/tai sen edistämiseen. Asiakkaat siirtyvät tekemisen kohteesta tekijöiksi. Voima-pajan palvelut koostuvat työtoiminnasta pajalla ja työhönvalmennuksesta avoimilla työmarkkinoilla.

Toimenpide	2017
Aktivointisuunnitelmat	307
Kuntouttavassa työtoiminnassa	422
Palkkatukityössä	22
Työkokeilussa	42

Starttipajalla	24
Voima-pajalla	22
Kesätyöt	100
Palkkausavustus	18

Yhteistyötä tehdään pääasiassa sosiaalitoimen ja kaupungin muiden hallintokuntien ja ulkopuolisten toimijoiden kanssa jotka käyttävät Akselin palveluja tai teettävät alihankintaa, sekä asioivat kierrätysmyymälässä tai sähköelektroniikkapisteellä. Tärkeinä yhteistyökumppaneina ovat kaikki ne yhteisöt, jotka tuottavat asiakkaille kuntouttavaa työtoimintaa, sekä alueen hankkeet vuonna 2017 Sosiaalisen kuntoutuksen SoKu-hanke, Ura Ovi ry:n Silta-hanke ja Nauha ry:n Varjoista arkeen -hanke, sekä alihankintatyötä tai edelleensijoitusta tarjoavat yritykset.

Sosiaalisen kuntoutuksen -hanke eli Soku tarjoaa aikuissosiaalityön tukea työelämän ulkopuolisille arjen hallintataidoissa, sosiaalisuudessa ja palveluohjausta. Valkeakoskelle avattiin Narikka matalan kynnyksen kohtaamispaikaksi syksyllä 2017, jossa osallistuja voi oleskella, saada apua, kontakteja ja vertaistukea erilaisissa ryhmissä. Vertaistukiryhmät saavat suunnitella ja toteuttaa toimintaohjelmansa.

Matalan kynnyksen digitaalista sosiaalipalvelua toteuttaa Valkeakosken netti-sivuilla APUA-nappi, jota klikkaamalla avautuu lomake, johon avun tarvitsija voi jättää yhteystietonsa. Kaupungin palveluohjaaja ottaa asiakkaaseen yhteyttä 1-3 arkipäivän kuluessa.

Tärkeää on seurata tulevien työllisyyden hoitoon liittyvien uudistusten mukanaan tuomia muutoksia ja reagoida niihin. Urjalan ja Akaan kanssa yhteisenä perustettu UrAVa ry ja sen uusi Työtie-hanke ovat osaltaan valmiutta reagoida mahdollisiin muutoksiin. Lisäksi Tampereen kaupunki on kutsunut kaikkia Pirkanmaan kuntia mukaan allianssi yhteistyöhön, jonka tarkoituksena on yhteistyössä luoda rakennetta vastata tulevaisuuden haasteisiin kunnan näkökulmasta.

D. Ikäihmisten hyvinvointi Valkeakoskella

Valkeakosken ikäihmisten palveluissa painopiste on **kotona asuvien ikäihmisten palveluissa**. Ikäihmisille tarjotaan neuvontaa, ohjausta ja varhaista tukea yhden luukun periaatteella Lähitorilta. Kotihoito tekee ennalta ehkäiseviä, hyvinvointia tukevia kotikäyntejä riskiryhmille eli ns. löytävää vanhustyötä. Asiakkaita ohjataan ja neuvotaan matalan kynnyksen palvelujen käyttäjiksi.

Ikäihmiset eli 75 vuotta täyttäneet (2017)	Valkeakoski	Maan keskiarvo
75 vuotta täyttäneitä	10,5 %	9,1 %
Asuu kotona	92,6 %	90,9 %
Asuu yksin kotona	50,6 %	47,2 %
Kotihoidon piirissä olevat	7,4 %	11,3 %!
Omaishoidon tukea saavat	8,5 %	4,6 %

Valkeakosken väestössä (2017) eläkeläisten osuus 25,8 % on Pirkanmaan keskiarvoa (21 %) huomattavasti suurempi. Nuoria eläkeikäisiä eli 65–74 -vuotiaita on asukkaista 15 % ja 74-84 -vuotiaita 7,5 % eli 1.585 henkilöä.

Yli 85-vuotiaita on 3,3 % eli 698 ikäihmistä (vuonna 2015 heitä oli 530). Yli 75-vuotiaista (2.283 ikäihmisestä) asuu kotonaan 92,6 % (2.114 ikäihmistä) ja kotona asuvista puolet (50,6 %) eli 1070 asuu yksin.

Ikäihmisten parissa tehdään toimintakykyä edistävää ja voimavarat huomioivaa työtä, jotta ikääntyvän on mahdollista asua kotona mahdollisimman itsenäisesti ja osallistua hänelle tärkeisiin toimiin ja harrastuksiin. Ikääntyneen kotona tehtävässä työssä huomioidaan turvallisuuden ja hyvinvoinnin edistäminen.

Kotihoito tekee yhteistyötä seurakunnan, SPR:n, potilas- ja asiakasyhdistysten, järjestöjen, säätiöiden, vapaaehtoisten, yksityisten palveluntarjoajien, kaupungin muiden hallintokuntien, omaisten ja Pirkanmaan muiden kuntien (Ikäneuvo-hanke, Perhehoito ja Sosiaalipäivystys) kanssa.

Yhteistyöllä tuotetaan hyvinvointia ja tuetaan kotona pärjäämistä monella tavalla.

- Ikäneuvo-hanke toteuttaa tuen ja avun tarjoamista ikäihmisille yhden luukun periaatteella
- Lähitorilla yritykset, järjestöt ja vapaaehtoiset (virkistys, voimaantuminen)
- Srk ja SPR kouluttaa vapaaehtoisia ulkoiluttajiksi (seuraa, virkistystä)
- Voimaa Vanhuuteen -liikuntaa järjestävät liikuntatoimi, kuntoutuspalvelut, potilas- ja liikuntayhdistykset (terveysliikunta, toimintakyky)
- Vanhusneuvosto tuo tietoa eläkeläisjärjestöiltä (ikäihmisten ääni kuuluviin)
- Yritykset tuottavat kuntoutus- ja kotona asumista tukevia palveluja rintamaveteraaneille ja sotainvaille (tukevat toimintakykyä)
- Yritykset tuottavat kotihoidon tukipalveluja (täydentävät kunnat palvelutarjontaa)

- Yritykset hoitavat palvelusetelillä ikääntynyttä omaishoitajan vapaalla (tukee jaksamista)
- Srk, yhdistykset jne. järjestävät ikäihmisille Syystapahtuman (virkistys, tiedottaminen)

Kehittämishaasteita ja tarpeita

- Riittävästi vapaaehtoisia esim. ulkoilutukseen ja ystäväksi yksinäisille
- Olisi löydettävä varhaisessa vaiheessa ikäihmiset, jotka olisivat autettavissa neuvonnalla ja ohjauksella (oikea-aikaisesti)
- Kaikilla ei ole mahdollista päästä ryhmiin ja toiminnan piiriin
- Kaupungin asumisratkaisut ongelmallisia (hissittömiä, ei-esteettömiä asuntoja)
- Kylä- ja talotoiminnat voisivat aktivoitua
- Ikäihmisten äänen kuuluminen kaupungin päätöksenteossa

Vanhusneuvosto pyrkii aktivoimaan ikäihmisiä järjestämällä ulkoilutapahtumia, Sykettä sydämeen ja Ikäihmisten syystapahtuman. Vanhusneuvoston jäsenet vierailevat vuorollaan Lähitorilla ja tekevät yhteistyötä seurakunnan ja SPR:n kanssa.

Kun ikääntynyt ei enää pärjää kotonaan ja tarvitsee paljon apua, tukea ja hoitoa, selvitetään hänen mahdollisuutensa muuttaa ympärivuorokautisen palveluasumisen yksikköön.

Ympäri vuorokautista hoivaa Valkeakoskella ikäihmisille järjestetään Wäinämöisen ja Kanteleen hoivakodeissa sekä Tallikadun ryhmäkodissa (yhteensä 206 paikkaa). Tuettua palveluasumista järjestetään Kotikulman ryhmäkodissa (12 paikkaa).

Palveluasumisessa mahdollistetaan asukkaiden mielekäs arki, ja otetaan huomioon asiakkaan tarpeet ja toiveet. Asukkaalla on mahdollisuus myös omatuokioon työntekijän kanssa. Ulkoilu on päivittäistä työntekijän, omaisen tai vapaaehtoisen kanssa.

Palveluasumisessa toteutetaan päivittäin virikkeellistä toimintaa kuntouttavan hoitotyön periaattein. Ohjaaja koordinoi palvelutalon vapaaehtoistyötä ja talon tapahtumia. Asukkaat voivat osallistua yhteisiin tapahtumiin (hengellisiin, musiikki-, taide-, urheilu-, tanssi- ja juhlapyhä- sekä vuodenaikatapahtumiin). Tapahtumia järjestävät työntekijät yhdessä yhteistyökumppaneiden kanssa ja satunnaisesti ostopalveluna.

Omaishoitajien vapaapäivät ja muu ikäihmisen tilapäinen asuminen järjestetään Tallikadun Sisu- ryhmäkodissa, jossa on 15 tilapäispaikkaa. Yli 65-vuotiaiden omaishoidontuella hoidettavien määrän arvioidaan lisääntyvän 164 henkilöstä (vuonna 2017) 180 henkilöön vuonna 2018.

Palveluasumisyksiköiden yhteistyössä toimivat

- Sääksmäen seurakunta
- SPR, Kyläpaikka, Urisevat Ukot, Kokoomusnaiset, Kansalliset seniorit, 4H-yhdistys, Valkeakosken Reserviupseerit jne.
- Vapaaehtoisina toimii myös joukko sitoutuneita yksityishenkilöitä, jotka ulkoiluttavat, saattavat, laulattavat ja osallistuvat tapahtumien järjestelyihin

Kehittämishaasteita ja tarpeita

- Ikäihmisten määrän lisääntyessä, lisääntyy myös tarve kolmannen sektorin yhteistyöhön
- Enemmän nuorempia vapaaehtoisia ja kolmannen sektorin aktiivisia toimijoita
- Vertaisvetureita järjestämään ikätovereilleen mielekästä tekemistä.

Pirkanmaan ja Valkeakosken hyvinvoinnin edistämisen painopisteenä on tukea ikäihmisten kotona asumista. Valkeakosken ikääntyneiden määrä vanhimmissa ikäluokissa on lisääntynyt ja lisääntyy merkittävästi. Vuonna 2017 yli 85-vuotiaita oli 698 ikäihmistä ja yli 75-vuotiaita 2283 henkilöä, joista kotonaan asui 2114 ja heistä puolet eli 1070 henkilöä asui yksin.

Haaste palvelujen tarkoituksenmukaisen ja monipuolisen tarjonnan ja ulkopuolisten toimijoiden tuen saamiseksi on merkittävä ikääntyneiden hyvinvoinnin parantamiseksi.

E. Vammaisten hyvinvointi Valkeakoskella

Vammaisella henkilöllä tarkoitetaan henkilöä, jolla vamman tai sairauden johdosta on pitkän ajan (vähintään vuoden) erityisiä vaikeuksia suoriutua tavanomaisista elämän toiminnoista.

Vammaispalvelun asiakkaita on 260 ja kehitysvammaisten erityishuollon asiakkaita 125.

Vammaisen henkilön oikeus palveluihin arvioidaan jokaisen palvelun kohdalla sillä perusteella, tukeeko kyseinen palvelu itsenäistä selviytymistä kotona eli parantaako toimintakykyä.

Päiväkeskus Säde on avattu remontoituun, esteettömään Mutterin kiinteistöön.

Päivätoiminnassa käy n. 20 kehitysvammaista ja autistista ja tarkoituksenmukaisiin tiloihin sopii useampiakin osallistujia. Osallistujat harrastavat monenlaista toimintaa, esimerkiksi leivontaa, maalausta, kädentaitoja, bänditoimintaa, tarinatuokioita ja rentoutusta.

Terveydenhuolto

”Hyvinvointivastuun ajateltiin pitkään kuuluvan sosiaali- ja terveystoimelle. Koko 2000-luvun ajan on tehty työtä poikkihallinnollisen hyvinvointivastuun laajentamiseksi kaikkia kunnan toimialoja koskevaksi. Poikkihallinnollisuuden etenemisessä on vähitellen saatu aikaan myönteisiä tuloksia. Se näkyy muun muassa siten, että hyvinvointijohtaminen on mukana yli 80 prosentissa kuntien strategioita ja niistä yli puolessa se on selvästi näkyvissä. Sen sijaan talouden ohjauksessa tämä ei näy yhtä selvästi. Nykyisessä kuntalaissa kuntalaisten hyvinvoinnin edistäminen on nostettu keskeiseksi kunnan tehtäväksi.” – Timo Kietäväinen, Suomen Kuntaliitto

Perusterveydenhuolto

Terveyspalveluissa ehkäistään sairauksia ja häiriöiden syntymistä, tai niiden pahenemista sekä järjestään kuntalaisille avoterveydenhuollon ja kuntoutuksen palveluja. Avosairaanhoidon huolehtii pitkäaikaissairaiden säännöllisistä kontroleista hoitajalla ja lääkäriä, ja heille pyritään tekemään hoitosuunnitelma.

Kuntoutuksella tuetaan ja ylläpidetään kaikenikäisten kuntalaisten fyysistä toimintakykyä ja antaa mm. fysioterapiaa (yksilö- ja ryhmävastaanoitoilla), toimintaterapiaa ja apuvälinepalveluja. Myös ravitsemuspalveluja käytetään tarvittaessa. Kuntoutustoimia tuodaan entistä enemmän kuntalaisten arkeen, mm kotikuntoutuksena

Kuntalaisten omahoitoa pyritään tukemaan sähköisillä palveluilla ja kehittämällä erilaista ryhmätoimintaa. Valkeakoskella on käytössä kuntalaisille sähköinen terveystarkastus (Duodecim omahoito). Tupakasta vieroitukseen saa yksilöllistä ohjausta hoitajan vastaanotolla. Tavoitteena on lisätä kuntalaisten tietoisuutta terveyden ylläpitämisestä ja sen merkityksestä hyvinvointiin sekä antaa ohjausta ja opastusta omahoitoon.

Perusterveydenhuollon kanssa yhteistyössä

- Liikuntatoimi vuokraa tiloja erityisryhmille (terapia-allas ja liikuntasali)
- SPR (tekee verenpainemittauksia)
- Sääksmäen seurakunta (ystäväpalvelu)
- Yhdistysten kanssa järjestetään ja pidetään teemaluentoja.

Kehittämishaasteena

- Enemmän yhteistyötä eri sidosryhmien kanssa
- Tiedottamista terveyspalvelujen monipuolisuudesta kuntalaisille

Vaikuttava elämäntapaohjaus (VESOTE) -hanke on käynnistymässä kunnissa merkittävänä ennalta ehkäisevänä terveyden edistämisen toimintatapana. Tavoitteena on vähentää eriarvoisuutta tarjoamalla vaikuttavaa ja tavoitteellista elintapaohjausta. Ohjauksen menetelmin pyritään motivoimaan kuntalaisia liikkumaan enemmän, istumaan vähemmän, syömään monipuolisemmin ja nukkumaan paremmin. Myös lähetekäytäntö ohjaa kuntalaisia ennalta ehkäiseviin palveluihin.

Mielenterveys- ja päihdetyö

Valkeakosken mielenterveyskeskus tarjoaa psykiatrista hoitoa Valkeakosken, Akaan ja Urjalan aikuisille sekä 16–20-vuotiaille nuorille. Mielenterveyspalveluihin kuuluu sekä nuorisoeettä aikuispsykiatrinen työryhmä, 8-paikkainen päiväosasto ja päivätoimintakeskus.

Mielenterveyspalveluiden henkilökunta koostuu psykiatrian erikoislääkäreistä, psykologeista, sosiaalityöntekijöistä sekä psykiatrisesta hoitohenkilökunnasta.

Valkeakosken nuorisopsykiatrinen työryhmä vastaa mieliala-, ahdistus- ja käytösoireista kärsivien nuorten tutkimuksesta ja hoidosta. Vaikeiden syömishäiriöiden, akuutisti itsetuhoisten tai psykoottisten nuorten sekä neuropsykiatristen häiriöiden (autismikirjon häiriöt ja komplisoituneet tarkkaavaisuuden häiriöt) tutkimuksesta ja hoidosta vastaa pääsääntöisesti TAYS.

Mielenterveyskeskus tekee yhteistyötä varhaiskasvatuksen, neuvolan, koulun, työterveyshuollon ja työyhteisöjen kanssa. Yhteistyössä ovat myös PSHP erikoissairaanhoidon yksiköt, Aspa Säätio (asumispalvelut), Esperio Oy (palveluasuminen) ym.

Ennalta ehkäiseviä toimenpide-ehtotuksia

- Omaisten huomioiminen parantamalla yhteistyötä kuntien omaisryhmien kanssa
- Puheeksi ottamisen vahvistaminen eri työyhteisöjen arjessa
- Mielenterveyden taitojen (ja mielenterveyden ensiaputaitojen) lisääminen koulutuksilla

Kehittämishaasteita mielenterveystyössä

- Vähentää mielenterveyden ongelmista leimaavaa suhtautumista
- Tiedon ja koulutuksen lisääminen ja palvelujen tunnetuksi tekeminen

- Matalan kynnyksen lähipalvelujen lisääminen yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa
- Palvelujen kattavuudesta, sujuvuudesta ja saavutettavuudesta huolehtiminen

Sosiaalisen kuntoutuksen -hanke (Narikka-toiminta) edistää yhteistyötä toimijoiden välillä ja tukee heikoimmassa asemassa olevien kuntoutusta. Valkeakoskelle perustettiin v. 2018 mielenterveysyhdistys Valoisamieli ry. järjestämään vertaistukea ja toimintaa.

Valkeakosken A-klinikka tarjoaa päihdepalveluja Valkeakosken ja Urjalan asukkaille. A-klinikan palvelut perustuvat vapaaehtoisuuteen ja asiakkaan omaan haluun saada muutos elämäntilanteeseensa. Näistä lähtökohdista rakentuu asiakkaan ja työntekijöiden välinen yhteistyö; perustana luottamuksellisuus ja vaitiolovelvollisuus. A-klinikalle voi mennä ilman lähetettä.

A-klinikka tekee yhteistyötä mm.

- Mielenterveyskeskuksen kanssa (monilla sekä päihde- että mielenterveysongelma)
- Neuvolan, sosiaali- ja perhepalveluiden, etsivän nuorisotyön, TE-toimiston, työtoiminnan yksikköjen ja PSHP erikoissairaanhoidon yksiköiden kanssa
- Erialaisten hankkeiden kanssa
- Aspa Säätiön kanssa asumispalveluissa
- Työterveyshuollon ja työpaikkojen kanssa (päihdeidenkäytöstä hoitoon ohjatut)
- FinFamin kanssa (Päihdemieli-luento kohderyhmänä käyttäjien omaiset/läheiset)
- FinFami pyörittää mielenterveyskuntoutujien ja päihdeidenkäyttäjien omaisille vertaistukiryhmää.

Kehittämishaasteita ja tarpeita

- Hoitoon hakeudutaan vasta tilanteen ollessa jo vakava
- Asiakkaiden pelko leimautumisesta (alkoholistiksi) estää hoidon piiriin hakeutumista
- Tiedottamisen lisääminen A-klinikan toiminnasta ja päihdepalveluista
- Koulutuksen lisääminen ja palvelujen tunnetuksi tekeminen
- Kynnyksen madaltaminen päihdehoitoon, resursseja ennaltaehkäisyyn
- Matalan kynnyksen lähipalveluja yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa
- Päihdepalvelujen kattavuudesta, sujuvuudesta ja saavutettavuudesta huolehtiminen
- Nuorten motivoiminen hakemaan apua (vaikka päihteet eivät olisi vielä aiheuttaneet haittoja)

Terveysliikunta

Liikunta ja fyysinen aktiivisuus edistävät monin tavoin hyvinvointia ja toimintakykyä ja tuottavat terveysvaikutustensa vuoksi pitkällä aikavälillä myös yhteiskunnalle säästöä esimerkiksi pitkäaikaissairauksien hoidossa. Liikuntatoimi edistää monin tavoin kuntalaisten fyysistä aktiivisuutta ja terveyttä ja luo edellytyksiä monenlaiseen liikkumiseen.

Liikuntatoimi kohdistaa aktiivisia toimia erityisesti lasten ja nuorten liikuntaan yhteistyössä perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen kanssa. Lisäksi liikuntatoimi järjestää mm. lasten telmintätupia, erityislasten ja kehitysvammaisten liikuntaa, vauvauintia, uimaopetusta, ikäihmisille vesijumpaa ja henkilökunnan liikuntaa. Liikuntatoimi järjestää myös liikuntaneuvontaa yksityishenkilöille.

Liikuntatoimi järjestää Ikäihmisten kuntosalitoimintaa, sali- ja tuolijumpaa ja koordinoi Voimaa Vanhuuteen -toimintaa yhdessä vanhuspalvelujen kanssa. Liikuntatoimen järjestämiä lukuisia erilaisia tapahtumia ja kampanjoita, joista osa toteutetaan yhteistyössä paikallisten seurojen ja muiden toimijoiden kanssa.

Monipuolisen ja houkuttelevan liikuntapaikkaverkoston ylläpito ja liikuntapaikkojen käytön organisointi on liikuntatoimen merkittävin tehtävä kuntalaisten hyvinvoinnin tukemiseksi. Valkeakosken liikuntapaikkarekisterissä on 160 rekisteröityä liikuntapaikkaa, joista valtaosaa ylläpitää kaupunki.

UKK-Instituutin mukaan ”liikunnalla ehkäistään ja hoidetaan kohonnutta verenpainetta, lihavuutta, tyypin 2 diabetesta, sepelvaltimotautia, sydämen vajaatoimintaa, polven ja lonkan nivelrikkoa, niska- ja alaselkäkipuja, astmaa, masennusoireita sekä monia syöpäsairauksia. Tyypin 2 diabeteksestä 27 %, rinta- ja paksusuolen syöivistä 21-35 % ja iskeemisistä sydänongelmista 30 % olisi ehkäistävissä liikunnan avulla.”

Paikalliset liikuntayhdistykset (62) järjestävät toimintaa, joka kohdistuu lapsiin ja nuoriin perinteisen kilpa- ja huippu-urheilun lisäksi. Liikuntatoimi tukee toimintaa luomalla yleiset edellytykset myöntämällä seuroille avustuksia, tarjoamalla käyttöön kattavan liikuntapaikkaverkoston sekä myöntämällä edullisia harjoitusvuoroja ja tilapäisvarauksia liikuntapaikoille. Lasten ja nuorten ohjattujen ryhmien vuorot liikuntasaleihin ja urheilukentille ovat pääsääntöisesti maksuttomia.

Kulttuuri, taide ja sivistys

Valkeakosken kaupungin kulttuuritoimi palvelee kulttuurin käyttäjiä ja tekijöitä tiedottamalla, neuvomalla ja välittämällä kontakteja. Kulttuuritoimi koordinoi kulttuuritapahtumia, joita on vuosittain noin kaksitoista, ja osallistujamäärät vaihtelevat muutamasta kymmenestä tuhanteen. Kulttuuritoimi luo edellytyksiä muille toimijoille ja lisää kuntalaisten vireyttä ja osallisuutta.

Valkeakoskella toimii oma kaupunginteatteri ja Voipaalan Taidekeskus.

Yhteistyötä kulttuuritoimi tekee Suomen Kesäteatteri Oy:n, yhdistysten, yhteisöjen ja yksittäisten henkilöiden kanssa. Yhteistyössä jaetaan tehtäviä, vastuuta ja taloutta tavoitteeseen pääsemiseksi.

Valkeakosken kirjasto tarjoaa kaikenikäisille yhteisen julkisen tilan, avoimen kohtaamispaikan ja kulttuurikeskuksen, jossa on tarjolla aineistoja, neuvontaa ja tapahtumia. Valkeakoskella asiakaskäyntejä on noin 12000-13000 käyntiä kuukaudessa.

Yhteistyötä tehdään valtakunnallisten erityispalveluja tarjoavien kirjastojen kanssa. Kirjaston kautta voivat maahanmuuttajataustaiset tilata kirjoja omalla äidinkielellään. Monikielisestä kirjastosta lukemisesteisille voidaan tilata näkövammaisten Celia -kirjastosta äänikirjoja.

Yhteistyössä

- Lempäälän kunnankirjaston kanssa kehitetään kirjastoautotoimintaa
- Kirjastoauton oma kirjastoautokummi kirjailija Kirsti Kuronen vierailee kouluilla
- Paikallisten kirjailijoiden kanssa järjestetään Koskin kirjastomessut kahden vuoden välein
- Kirjasto tarjoaa VAAO:n kirjastoalan opiskelijoille vuosittain harjoittelupaikan.

Paikallisesti kirjaston kanssa yhteistyötä tekevät koulut, varhaiskasvatus, neuvolapalvelut, kotipalvelu, Valkeakosken musiikkiopisto ja Valkeakoski-opisto.

Kirjaston kanssa yhteistyötä

- Naisten pankin kanssa Yhteinen lukupiiri kirjaston tiloissa.
- Valkeakoski-opiston ja SPR:n paikallisosaston kanssa Kielikahvila maahanmuuttajille
- Kyläpaikassa kirjasto vierailee säännöllisesti esittelemässä uusia aineistoja.
- Seurakunnan, MLL:n ja Pelastakaa Lapset ry:n kanssa luodaan tapahtumia lapsiperheille (Perhekahvila)

- Kameraseura, Valkeakoskiseura ja Suomen luonnonsuojeluliitto ym. yhdistykset hyödyntävät kirjaston näyttelytiloja
- Enter ry. tarjoaa vertaisohjausta avoimiin koulutuksiin ja opastuksiin
- Kirjasto Pop up -toimijana Sääksmäki soi, Työväen musiikkitapahtuma ja Kirjazz-tapahtumissa

Kehittämishaasteet

- Toimivien, esteettömien ja helposti saavuttavien tilojen tarve
- Rauhallisten opiskelutilojen tarve
- Kirjat kotiin – palvelun kehittäminen
- Resursseja digitaalisten aineistojen ja palvelujen edistämiseen

Valkeakoski-opisto tarjoaa eri-ikäisille matalan kynnyksen kansalaisopisto- ja kulttuuripalveluja edistään kuntalaisten tasavertaisuutta ja hyvinvointia. Opiston toiminta-alueena on Valkeakosken lisäksi Akaa, Kangasala, Pälkäne ja Urjala (asukkaita yli 80000).

Opistossa kuntalaiset voivat kehittää erilaisia taitoja, harrastaa ja opiskella esimerkiksi kieliä. Valkeakoski-opisto tukee kuntalaisten itsensä kehittämistä, mahdollistaa elinikäisen oppimisen ja edistää kuntalaisten osallisuutta matalalla kynnyksellä (työttömille maksutta osallistumisen yhdelle kurssille ja kohdennetuille ryhmillä edullisilla kurssihinnoilla).

Valkeakoskella opiston toiminta 2017-2018:

- Taiteen perusopetuksessa teatteri-ilmaisussa ja balettikoulussa n. 300 lasta ja nuorta.
- Kansalaisopisto-opetusta n. 220 kurssia, opiskelijoita n. 2500 opiskelijaa
- Kurssilaisia n. 7000
- Yleisöluentoja 23, ja osallistujia 440
- Tilauskoulutuskursseja 107 ja osallistujia 1.330.
- Näyttelyjä, konsertteja, tanssi- ja teatteriesityksiä n. 35 tapahtumaa
- Palveluja maahanmuuttajille ja kielikahviloita 6, joissa kävijöitä n. 180
- Yleisiä kielitutkintoja suoritti n. 70 opiskelijaa 6 tutkintopäivänä

Valkeakoski-opisto toimii asiakaslähtöisesti ottaen huomioon opiskelijoiden toiveet, ideat ja asiakaspalauteen, kuten myös yhteiskunnalliset muutokset ja tarpeet (esimerkiksi maahanmuuttajien palvelut).

Valkeakoski-opiston kanssa yhteistyötä tekevät

- yhdistykset luentojen järjestämisessä
- vammaisjärjestöt, potilas- ja sairausyhdistykset jakavat tietoutta
- vanhusneuvosto ym. yksiköt suunnittelevat kursseja ja tapahtumia
- työllistämispalvelut toteuttavat maahanmuuttajien koulutusta

Kehittämishaasteet

- Tarvitaan enemmän päivitettyä tietoa kuntalaisten tarpeista
- Kohderyhmien löytäminen ja kuntalaisten houkuttelemine sopiviin palveluihin
- Edullisempia ja/tai maksuttomia palveluja vähävaraisille, työttömille ja kansaneläkeläisille.

Kuvataide- ja käsityökoulu Emil tarjoaa taiteen perusopetusta lapsille ja nuorille mahdollisuus harrastaa pitkäjänteisesti heille merkityksellistä taiteen alaa ja rakentaa kestäväää tulevaisuutta taiteen keinoin. Taiteen perusopetus antaa valmiuksia elinikäiseen harrastamiseen ja kulttuuriseen osallisuuteen. Taideharrastus lisää elämän merkityksellisyyttä, osallisuutta, luovuutta ja vahvistaa ajattelu-, vuorovaikutus- ja tunne-elämän taitoja, elinikäistä oppimista, vastuullisuutta jne. (tutkimuksia taiteen hyvinvointivaikutuksista on tehty runsaasti).

Emil tarjoaa Valkeakoskella kuvataiteen ja käsityön taiteen perusopetusta. Emilissä opiskelee vuosittain noin 450 iältään 6-18 vuotiasta lasta ja nuorta, joista reilut 300 on valkeakoskilaisia. Emil tarjoaa myös lyhytkursseja ja järjestää vuosittain kulttuuripolkutyöpajoja Valkeakosken 5-vuotiaiden ja 2.-luokkalaisten koko ikäluokalle. (noin 400 lasta). Lyhytkursseista esimerkkinä vauvojen värikylpy vauvaperheille, lasten kesäleiritoiminta (noin 40-50 lasta).

Emil tuottaa Valkeakoskelle lasten ja nuorten kulttuuria ja edistää laajasti kaupunkilaisten hyvinvointia. Emil järjestää lasten ja nuorten oppilastyönäyttelyitä, joista isoin vuosittain Voipaalan taidekeskuksessa. Lisäksi järjestetään muita pienempiä näyttelyitä muissa tiloissa. Emilin toimintaan kuuluu myös erilaisten taidetapahtumien, yhteisprojektien järjestäminen. Näyttelyt ja tapahtumat tarjoavat taide-elämyksiä kaikille kaupunkilaisille, kuten esimerkiksi LUX- kaupunkitapahtuma Valkeakoski-päivänä. Emil tuottaa myös julkisia taideteoksia rakennuksiin ja ympäristöön, vaikuttaen näin lasten ja nuorten osallistuessa ympäristön viihtyvyyteen ja esteettisyyteen.

Yhteistyökumppaneita Valkeakoskella

- Voipaala (Emil tuottaa Voipaalaan näyttelyn ja hyödyntää aluetta oppimis- ja tapahtumaympäristönä, opetuksen järjestäminen Voipaalaan alueella)
- Koulut ja päiväkodit (kulttuuripolkuyhteistyö, oppilastyönäyttely pedagogisena näyttelykäyntikohteena, päiväkotinäytelmät, koulutusta varhaiskasvattajille)
- Kirjasto (näyttelyitä esim. lastenosastolle)
- Kaupunginteatteri (näyttelytila)
- Valkeakoski-opisto (näyttelytoiminta, visuaalisen viestinnän yleinen oppimäärä)
- Nuorisotoimi (mm maalausprojekti)
- Kolmas sektori, (yhdistykset, järjestöt, srk,) erilaiset yhteistyöprojekti kuten esim. seinämaalaukset, kirjahanke, taideteosten tuottaminen, asiantuntijuuden jakaminen.
- Pyyntöjä yhteistyöhän enemmän kuin opettajaresursseja

Kehittämishaasteet ja tarpeet

- Toimitilat nykyistä toimivimmiksi – tarjoaisi mahdollisuuksia monenlaiseen toimintaan
- Palvelukeskuksiin mahdollisuus tarjota erilaista toimintaa kolmannen sektorin kanssa
- Tiiviimpi ja suunnitelmallisempi yhteistyö kaupungin organisaatioiden sisällä

Valkeakosken musiikkiopisto antaa taiteen perusopetuksessa musiikin laajan oppimäärän mukaista opetusta valkeakoskelaisille, akaalaisille ja pälkäneläisille lapsille ja nuorille kolmessa toimipisteessä tuottaen musiikkia ja esityksiä konserteissaan ja erilaissa tilaisuuksissa.

Musiikkiopistossa opiskelee perustasolla 7-19 –vuotiaita noin 400 (Valkeakoskella noin 210) oppilasta. Alle kouluikäisiä on musiikinopetuksessa noin 250 (Valkeakoskella noin 200).

Lisäksi musiikkiopisto järjestää omakustanteista opiskelua vapaalla linjalla noin 10 oppilaalle ja erilaisissa pajoissa opiskelee noin 100 oppilasta. Kulttuuripolku-ohjelmassa musiikkiopiston vastuulla on Valkeakosken kouluissa soitinesittelykonsertit 3. luokkalaisille sekä koulukonsertit 6. luokkalaisille. Konsertteja musiikkiopisto järjestää vuosittain noin 60 ja lisäksi on noin 50 erilaista esiintymisiä eri kokoonpanoilla.

Yhteistyökumppaneina

- Päiväkodit, koulut, nuorisotoimi, kirjasto
- Kaupunginteatteri, Emil, Voipaala, Valkeakoski-opisto
- Yhdistykset, seurakunta, yritykset

Kehittämishaasteena

- Miten varmistetaan harrastusmahdollisuudet lapsille ja nuorille
- Tiiviimpi ja suunnitelmallisempi yhteistyö kaupungin organisaatioiden sisällä

Voipaalan taidekeskus tarjoaa ainutlaatuisen matkailu- ja virkistyskohteen ja muodostaa yrittäjäverkoston kanssa merkittävän kulttuuri- ja hyvinvointikeskittymän. Voipaalassa taidenäyttelyt, kulttuuritapahtumat, hoitolapalvelut ja kulttuurin harrastusmahdollisuudet, maisemapuutarha ja luonto tarjoavat emotionaalista ja sosiaalistakin hyvinvointia kuntalaisille ja vierailijoille. Voipaalan puutarha ja Rapolanharju mahdollistavat kävijöiden omatoimisen liikkumisen kulttuurihistoriallisessa ympäristössä. Voipaala edistää osallisuutta ja yhteisöllisyyttä järjestämällä matalan kynnyksen taideiltoja ja isoja tapahtumia, joissa voi osallistua esiintymällä tai vaikka yhteiseen leirinuotiohetkeen. Voipaala tarjoaa yksityisille yrityksille, julkisen tahon toimijoille ja kolmannen sektorin yhteisölle taidetta, tapahtumia ja tiloja. Valkeakoski-opiston kudonta-, jooga-, shindo- ja kerhuuryhmät sekä Kuvataide- ja käsityökoulu Emilin ryhmät käyttävät Voipaalan tiloja.

Tapahtumia järjestää Voipaalan kanssa yhteistyössä paikalliset muusikot, Sääksmäki Soi, Kartanokahvila, Metsähallitus ja Sääksmäen seurakunta. Voipaala markkinoi ja toteuttaa yhteisiä hankkeita myös yritysten kanssa. Tavoitteena on edetä tapahtumien tuottamisesta tilojen markkinointiin sopivien yhteistyökumppaneiden kanssa.

Valkeakosken kaupunginteatteri toimii ammattijohtoisena harrastajateatterina. Teatterin tiloja tarjotaan palveluntuottajille ja markkinoidaan kaupallisten toimijoiden kanssa. Valkeakoskenteatteritalon tilojen käyttöä pyritään tehostamaan myös Valkeakoski-opiston teatteritaiteen perusopetuksen kanssa.

Ravitsemus edistää hyvinvointia

Kuntalaiset vaikuttavat itse ruokavalinnoillaan omaan terveyteensä. **Ravitsemusterapeutit** toimivat yhteistyössä ruokapalvelun, varhaiskasvatuksen, perusopetuksen, järjestöjen sekä terveys- ja sosiaalitoimen muiden toimijoiden kanssa suunnittelemalla ja kehittämällä toimintatapoja ja ravitsemusohjausta työryhmissä ja hoitotiimeissä, kouluttamalla henkilökuntaa, tiedottamalla sekä ohjaamalla asiakkaita yksilökäynneillä tai ryhmissä.

Neuvoloissa asiakkaat saavat ohjeistusta ravitsemussuosituksista ja terveyttä edistävästä ruokavaliosta sekä tukea ongelmatilanteissa. Ravitsemusta pyritään edistämään kehittämällä erilaisia käytäntöjä ja toimintatapoja. Varhaiskasvatuksessa lapsille tarjotaan mahdollisimman varhain mahdollisuus ottaa itse ruokansa ja lapsi saa itse päättää mitä maistaa ja minkä verran syö.

Perusopetuksessa ja toisen asteen oppilaitoksissa toteutetulla ruoka- ja ravitsemuskasvatuksella pyritään lisäämään kiinnostusta ruokaan ja ruokakulttuuriin sekä herättämään myönteistä suhtautumista terveellisiin ruokatottumuksiin. Perusopetuksessa pyritään tyytyväisyysmittauksin parantamaan ruoan maittavuutta ja ruoan menekkiä, lisäämään ruokailutilojen viihtyisyyttä ja varaamaan riittävästi aikaa rauhalliseen ruokailuun.

Sairauksien ennaltaehkäisyyn ja hoitoon liittyvää ravitsemusohjausta annetaan lääkäreiden ja hoitajien vastaanotoilla sekä ryhmäohjauksena. Asiakkaita voidaan tarvittaessa ohjata ravitsemusterapeutin vastaanotolle. Ikääntyneiden ravitsemushoidossa ja ohjauksessa pyritään ehkäisemään vajaan ravitsemusta säännöllisellä painon ja syömisen seuraamisella ja systemaattisella riskin arvioinnilla. Vajaan ravitsemusta hoidetaan tehostetulla ravitsemushoidolla.

Kunnassa toimii kaksi monialaista **ravitsemustyöryhmää**: ikääntyneiden ravitsemusta kehittävä ravitsemushoitotyöryhmä ja lasten ja nuorten ravitsemukseen keskittyvä ravitsemus- ja ruokakasvatustyöryhmä.

Haasteena ravitsemuksen osalta on lasten, nuorten ja aikuisten ylipainon lisääntyminen estäminen ja samalla 2 tyypin diabeteksen yleistymisen pysäyttäminen. Peruskouluissa tavoitteena on lisätä oppilaiden lounassyömistä ja siirtymistä terveellisimpiin välipaloihin.

Ikääntyneiden yksin asuvien muistisairaiden osalta tärkeää on ravitsemuksen turvaaminen esimerkiksi kotihoidon käytien yhteydessä ja tiedottamalla.

Ravitsemussuositusten mukainen ruokavalio ehkäisee monia sairauksia ja edistää tutkitusti terveyttä. Hyvään ravitsemukseen ohjaamalla ja muilla toimintatavoilla terveydenhuollossa, kunnan muissa palveluissa sekä kolmannen sektorin palveluissa voidaan edistää kuntalaisten terveyttä ja hyvinvointia.

Ympäristö, yhteisöllisyys ja turvallisuus

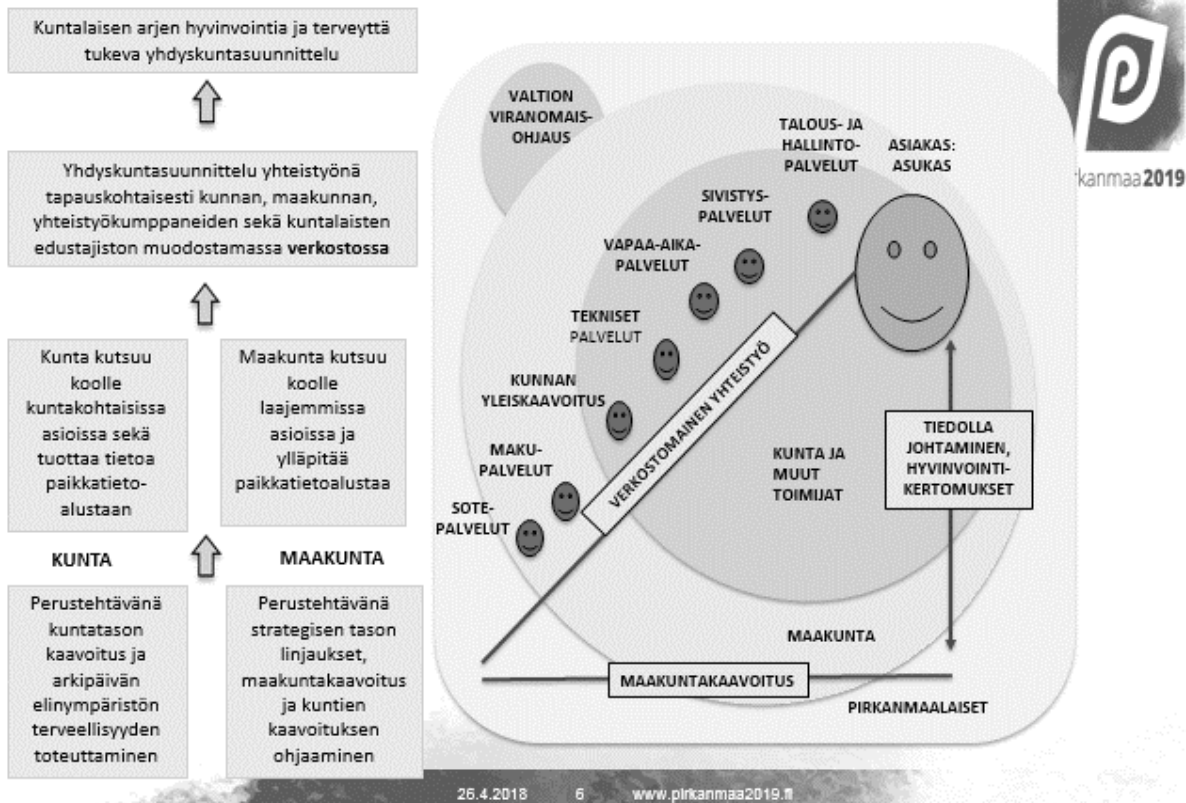
Maankäytön suunnittelulla ja kaavoituksella luodaan kaupunkilaisille turvallinen ja häiriötön ympäristö ja hyvä arki. Liikkuminen on sujuvaa, työpaikat ja asuminen sijaitsevat parhailla paikoilla. Lähipalvelut ovat saavutettavissa. Tärkeitä ovat asukkaiden saavutettavissa olevat virkistysalueet, luontoalueiden monimuotoisuus ja koskemattomat luonnon alueetkin.

Valkeakoskella asutaan väljästi ja mukavasti. Hyvinvoivan valkeakoskelaisen elinympäristöä rakennetaan maankäytön, asumisen ja liikenteen ohjauksen kautta. Kasvava kaupunki tarjoaa monipuolisia asumisen mahdollisuuksia. Tarjolla on omakotitaloja ja rivitaloja ja keskustassa myös kerrostaloasuntoja. Pientalotontteja kaavoitetaan eri puolille kaupunkia, runsaimmin kaupungin pohjoispuolelle Tampereen suuntaan. Tontit ovat reilun kokoisia; keskimääräinen tonttikoko on noin 1200 neliometriä.

Asemakaavan mitoitus varmistaa kauniin, viihtyisän ja terveellisen kaupunkiympäristön rakentamisen. Toimivalla suunnittelulla tuetaan kaupungin identiteettiä, yhteenkuuluvuutta ja hyvinvointia ja mahdollistetaan myös kaupallisten palvelujen kehittyminen

Maankäytön suunnittelussa tehdään yhteistyötä ELY-keskuksen, maakuntamuseon, Pirkanmaan liiton ja muiden viranomaistahojen kanssa, ja pyydetään lausuntoja hankekohtaisesti kaupungin kaikilta hallinnon aloilta. Tarvittaessa käytetään eri alojen asiantuntijakonsultteja täydentämään suunnittelun substanssiosaamista ja vuorovaikutuksen järjestämistä, että monenlaiset näkökulmat tulevat huomioiduksi.

Hyvinvointia yhdyskuntasuunnittelulla

Suunnittelun haasteet

- Aikaulottuuden huomioiminen on tärkeä
- Pienelläkin muutoksella voi olla kumuloituvia vaikutuksia
- Vuorovaikutus erilaisia näkemyksiä edustavien osajien kanssa

Valkeakosken teknisen toimialan palvelut vaikuttavat kaupunkilaisten hyvinvointiin suorasti ja välillisesti. Liikenneväylien kunnossapito, vesihuolto, puistojen, liikuntapaikkojen, pihojen ja toimitilojen kunnossapito sekä siivous ja ruokapalvelut edesauttavat turvallista ja hyvää elämistä ja parantavat hyvinvoinnin edellytyksiä.

Kaupungin ylläpitämiä kevyen liikenteen väyliä on Valkeakoskella 75 km ja ne mahdollistavat usein omatoimisen työmatkaliikkumisenkin. Puistoja ja viheralueita löytyy Valkeakoskella huomattavasti enemmän kuin Pirkanmaan kunnissa keskimäärin.

Tekninen toimi tekee yhteistyötä yritysten, seurojen, järjestöjen ja yksityisten kaupunkilaisten kanssa. Yhteistyö eri toimijoiden kanssa on jatkuvaa vuoropuhelua, tilaisuuksia, talkoita, ostopalveluja, asiantuntijuuden jakamista jne.

Kehittämishaasteena

- toimintaympäristön muutos
- resurssien riittävyys väestön ikääntyessä ja nuorison oirehtiessa.

Asuinympäristön laatuun ja turvallisuuteen vaikuttavat asuinyhteisö eli ihmiset, ympäristön luonnonläheisyys, rakennukset, palvelujen saavutettavuus ja kulkureitit. Turvallisuudesta viestittävät myös ympäristön siisteys ja kauneus sekä rakennusten kunto.

Muut hyvinvoinnin edistäjät

Palvelujen, virkistyspaikkojen sekä luonnon läheisyyden lisäksi muut toimijat, kuten perhe, lähi-ihmiset, asuinympäristö ja -yhteisö, seurakunnan, kolmannen sektorin toimijat ja vapaaehtoiset ovat tärkeitä kuntalaisen arjessa ja erityisesti edistämässä yksilön hyvinvointia.

Julkisen palvelujärjestelmän ulkopuoliset toimijat vaikuttavat merkittävästi kuntalaisten arkeen ja pahoinvoinnin vähentämiseen. Pahoinvoinnin taustatekijöinä on usein yksilön sairaus, ihmissuhdeongelmat, elämänkriisi, pitkään jatkunut yksinäisyys, tai muu vaikea elämäntilanne, jolloin kunnalliset palvelut ja tuki eivät yksin riitä vaikeuksista selviytymiseen.

Valkeakoskella pyritään panostamaan kulttuurin, taiteen ja sivistyksen monipuoliseen tarjontaan. Kulttuuriset aktiviteetit vaikuttavat pitkällä aikavälillä merkittävästi kuntalaisten elämänlaatuun ja hyvinvointiin.

Kuntalaiset tarvitsevat hyvinvointinsa edistämiseen sosiaalista, psyykkistä ja toiminnallista tukea:

- matalan kynnyksen, kokonaisvaltaisia palveluja
- ennalta ehkäisevää, mielekästä tekemistä
- luontevaa kohtaamista muiden kanssa ja iloa arkeen.

Seurakunta ja yhdistykset tuottavat sellaista kuntalaisten hyvinvointia, mikä ei kuulu kunnan palvelukokonaisuuteen, kuten ystävätoiminta, vertaistuki, asiointiapu, virkistysmatkat, lasten kerhot, leirit ja monipuolinen harrastustoiminta sekä monenlaisen arjen toiminnan, historian ja taiteen vaaliminen esimerkiksi kulttuuri-, kylä- ym. yhdistyksissä.

Valkeakosken lasten ja nuorten sekä ikäihmisten parissa toimivilta yhdistyksiltä kysyttiin toiminnan tavoitteita, yhteistyötä ja haasteita (Hyvinvointiraporttiin 2016 koottiin myös asukas/ asiakasnäkökulmasta haasteita). Vastauksissa ilmeni tarpeita, toiveita, tukitoimia jne. joita julkiset palvelut eivät voi tarjota riittävästi. Seuraavassa luettelo eri tahoilta ja toimijoita tulleista toiveista ja tarpeista.

Lapsille ja nuorille toimintaa:

- Päiväkoteihin ja kouluihin ulkopuolisia aikuisia 'mummoiksi, papoiksi, aikuiseksi kaveriksi'
- Tuki- tai kummiperheitä tueksi vanhemmille
- Erilaisia vertaistukiryhmiä ja vertaistukiohjaajia
- Erilaisia kerhoja (läksyparkki, taide- ja harrastuskerhot)
- Erilaisia kulttuuri-, taide- tms. työpajoja (tavoitteellisia)
- Kulttuuritarjontaa erityisryhmille (vammaiset, sairaat)
- Mahdollisuuksia erilaiseen höntsäilyliikuntaan
- Luontoretkeä eri teemoilla ympäri vuoden
- Eri kulttuuritaustaisten yhteisiä projekteja (ruoka tms.)
- Harrastuseteleitä tai muuta tukea vähävaraisten perheiden lapsille

Toiveita ikäihmisten arkeen

- Yksilökohtaista kriisiapua (onnettomuus, sairaus, menetys, läheisen kuolema tms.)
- Rinnalla kulkijaa (ystävä), vertaistukea, kahvittelua
- Virkistystä: lounas-, retki- ja matkaseuraa
- Osallistumismahdollisuuksia mielekkääseen toimintaan

- Opastajaa ulkoiluun tai kulttuuritapahtumiin
- Ryhmätoimintaa ja toimintaryhmiä (mm. mielenterveyskuntoutujille)
- Kotona avustamista (siivouksessa, verhojen/palovaroittimen patterin vaihdossa, mattojen pesettämisessä, kauppa-, tai muissa asioissa).
- Digiohjausta (pankkiasiat, terveyspalvelut, älypuhelimien käyttö)
- Kokemusasiantuntijoiden tarinoita faktan lisäksi esim. sairauksista

Valkeakoskella on lukuisia yhdistyksiä (yli 190 kpl www.valkeakoski.fi -sivuilla) ja useimmat tekevät hyvinvoinnin edistämistä usein vapaaehtoisvoimin ja pitkäjännitteisesti. Aktiivisista yhdistyksistä ja niiden toiminnasta ja yhteistyötahoista on koottu tietoa liitteessä 4.

Arjen hyvinvoinnin edistäjät tulevaisuudessa

Järjestöjen ja seurakunnan toiminta on asukaslähtöistä, arkista, hyvinvointiin pyrkivää matalan kynnyksen toimintaa, ja monet yhdistykset toimivat kunnan tiloissa ja ovat riippuvaisia kunnan avustuksista. Järjestöt tuottavat markkinalähtöisten ja yleishyödyllisten palvelujen lisäksi vapaaehtoisuuteen perustuvaa vertaistukea, yhteisöllisyyttä, virkistys-, harrastus- ym. osallisuutta lisäävää toimintaa.

Kunnat joutuvat pohtimaan maakuntaudistuksen myötä suhdettaan seurakunnan ja paikallisten yhdistysten laaja-alaiseen hyvinvointia tuottavaan toimintaan ja erityisesti tämän moninaisen toiminnan nivoutumista asiakaslähtöisesti palvelujärjestelmään. Kunnan oman liikunta-, kulttuuri-, taide- ja sivistystoiminnan lisäksi vapaaehtoistyön toteutumisen mahdollisuudet yhteistyössä maakunnan hallinnoimissa sosiaali- ja terveydenhuollon yksiköissä tarvitsevat toimijoiden asenteellista ja hallinnon rakenteellista muutosta.

Järjestö 2.0 kehittää STM:n hankkeena Pirkanmaan maakunnan ja järjestöjen, järjestöjen ja kuntien sekä järjestöjen keskinäisiä yhteistyön rakenteita tulevaisuudessa toimiviksi. Järjestö 2.0 -hankkeen tarkastelu keskittyy terveyden tai terveellisten elämäntapojen ja sosiaalisen hyvinvoinnin näkökulmaan.

Järjestö 2.0 -hankkeen tavoitteena on luoda yhteistoiminnan työkaluja, periaatteita ja ohjeistusta, jolla osallistumisen foorumit, kumppanuudet, rahoitusmahdollisuudet, toimitilatarpeet jne. tulisivat yhtenäisesti huomioiduksi. Kuntien järjestöyhdyshenkilöt (-agentit) voivat toimia tavoitteellisesti sekä kunnassa että maakunnassa verkostoiden toimintoja ja toimijoita. Järjestö 2.0 -hankkeen piiriin ei kuulu seurakuntien toiminta.

Hyvinvoinnin edistäminen 2018-2020

Valkeakosken kaupungin hyvinvointia ja terveyttä edistäviä palveluja ovat koulutus, kulttuuri-, vapaa-aika- ja liikuntapalvelut sekä sosiaali- ja terveyspalvelut. Lisäksi arjen hyvinvointia edistävät järjestöt, seurakunta ja yritykset. Hyvinvoinnin edistäminen on yhteinen asia, ja eri toimijat muodostavat tietoon pohjautuvan yhteisen näkemyksen hyvinvoinnin ja terveyden edistämien tarpeista ja kohdentamisesta.

Vaikka kaupunki pyrkii toteuttamaan sellaisia toimenpiteitä, joilla pahoinvointia pyritään estämään ja vähentämään, ei kaupungin palveluilla voida suoraan vaikuttaa kuntalaisten elämäntapaan ja käyttäytymiseen. Lakisääteisten palvelujen ohessa voidaan neuvonnalla ja asiakkaan ohjauksella ehkäistä esimerkiksi elämäntapasairauksia (diabetes, verenpaine, depressio, Alzheimer), tai sairastumiseen altistavia tekijöitä. Asuinympäristön viihtyisyydellä, liikkumisen sujuvuudella ja palvelujen kohdentamisella ja saavutettavuudella voidaan edistää kaikkien hyvinvointia.

Elämänlaatuun vaikuttaa merkittävästi kuntalaisen oma aktiivisuus, vapaa-ajan toimet, harrastukset, liikunta, kulttuuriin osallistuminen jne. Yhteisöllisyydellä, rakennetulla ja luonnon ympäristöllä sekä muilla asumisen olosuhteilla on vaikutusta yksilön hyvinvointiin. Tärkeitä kuntalaisen hyvinvoinnin kannalta ovat muut ihmiset, kuten perhe, naapurit, ystävät ja muut arjen ihmissuhteet.

Hyvinvoinnin edistämistä ja eri toimijoiden yhteistyön kulttuuria toteutetaan Pirkanmaan maakunnan organisoimilla, ministeriöiden rahoittamilla hankkeilla, joissa Valkeakoskikin on mukana. Hankkeissa on periaatteena kuntalaisen osallistuminen ja vastuu, kuntalaisen ohjaaminen, yhteistoiminta, matalan kynnyksen palvelut ja sosiaalinen tuki. (Sipilän hallituksen kärkihankkeet ja painopisteet liitteessä 5).

- Ohjausta terveellisiin elämäntapoihin - liikunta, ravinto ja nukkuminen (Vesote-hanke)
- Lasten ja perheiden hyvinvoinnin parantaminen ja avoin päiväkoti (Lape-hanke)
- Vähintään tunti liikuntaa koulupäivän aikana (Liikkuva koulu -hanke)
- Ikäihmisille tukea ja ohjausta Lähitorilla (Ikäneuvo-hanke)
- Yhdessäoloa, tukea ja arjen toimintaa Narikassa (Sosiaalisen kuntoutuksen eli Soku -hanke)

Hallituksen kärkihankkeiden lisäksi Pirkanmaalla toivotaan kuntien toteuttavan viisi toimiviksi arvioitua hanketta hyvinvoinnin edistämiseksi ja yhteistyökulttuurin luomiseksi:

- Vaikuttava elämäntapaohjaus (VESOTE)
- Ruokalatoimikunta-malli
- Arkeen voimaa (ArVo-hanke) arjen vertaistuki-malli
- Yhteissuunnittelun toimintatapa
- Lähetekäytäntö-kokeilu (liikuntaan, kulttuuriin)

Kuntalaisen koettu hyvinvointi ja elämänlaatu perustuvat merkittävästi yhteisöllisyyden ja turvallisuuden tunteeseen. Turvallisuutta ja yhteisöllisyyttä voidaan ylläpitää ja mahdollistaa usein varsinaisten palvelujen lisäksi erilaisin ympäristötekijöiden ja paikallisten toimijoiden avulla.

Kuntalaisilla tarjottujen palvelujen toimivuus on tärkeää, vaikka inhimillisesti sisältöä ja merkitystä arkeen tuovat usein lähi-ihmisten huolenpito, yhteisöllisyys ja osallisuus, eli kuuluminen johonkin ryhmään, kuten ystävä- harrastuspiiriin, kylään, yhdistykseen, naapurustoon.

Valkeakoskella hyvinvoinnin edistämisen haasteina palvelurakenteen muutoksessa on:

- Kuntalaisten osallistumisen vahvistaminen (keskustelufoorumit, palautteet, asiakasraadit)
- Viestinnän parantaminen ja monipuolistaminen (sähköinen viestintä, sisäinen viestintä)
- Vaikutusten ennakoarvioinnin (EVA) käyttöön ottaminen hankesuunnitelmissa
- Ennalta ehkäisevien liikunta- ja/tai kulttuurilähetteen käyttöönotto
- Yhteistyöverkoston ja -mallin luominen kolmannen sektorin toimijoiden kanssa
- Kunnan omien toimintojen ja järjestöjen tilojen toimiva käyttö
- Hyvinvoinnin edistäminen osaksi kunta- ja talousarviosuunnittelua

Pirkanmaan maakunnan terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen painopisteistä

Valkeakoskellakin painotetaan kohderyhminä 1) lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämistä ja 2) ikäihmisten kotona asumisen tukemista, jotka sisällytetään Valkeakosken toimenpidekokonaisuuksiin.

Valkeakoskella on asukkaiden elämänlaatuun vaikuttaviksi painopisteiksi valittu vuosille 2018–2020 kolme painopistekokonaisuutta, joilla pyritään vaikuttamaan asukkaiden elämänlaatuun.

- A) Edistetään hyvinvointia tukevia ja tuottavia kunnan ja yhdistysten vapaa-ajan palveluja (liikunta-, virkistys-, kulttuuri-, kirjasto-, musiikki-, taide- ym. palvelut).
- B) Tarjotaan eri ikäryhmien saavutettavaksi heidän hyvinvointinsa lisäämiseen kohdistettuja ja soveltuvia palveluja (informaatio- ja digipalveluja, tukitoimia lasten kasvatukseen, mahdollisuuksia terveysliikuntaan, harrastuksiin, tukea ikääntyneiden kotihoitoon).
- C) Vahvistetaan turvallisuutta ja yhteisöllisyyttä kaiken ikäisille, erityisesti riskiryhmiin kuuluville ja huomioiden myös ympäristökijät. Luodaan erilaisin keinoin mahdollisuuksia kuntalaisten osallistumiseen.

Moniin terveydenhuollon palveluihin on kansalaisille tarjolla nopeasti kehittyneitä digipalveluja, kuten Omakanta, Virtuaaliklinikka, Mielenterveystalo jne.

Pirkanmaan alueellisen hyvinvointikertomus 2017-2020 painottaa myös 3) päihteettömän elämäntavan tukemista ja 4) savuttomuuden edistämistä. Kuntiin ehdotetaan perustettavaksi neuvontapisteet elämäntapaohjaukseen ja tiedon saamiseen (Valkeakoskella ikäihmisten Lähitori). Nuorten elämäntavan riskikäyttäytymiseen voidaan vaikuttaa mahdollistamalla osallistuminen erilaisiin toimintoihin esimerkiksi digitaalisesti taiteen tekemiseen.

Hyvinvointia koemme arjen merkityksellisyydessä ja ihmissuhteissa. Kaupungin toimintana hyvinvoinnin edistäminen kohdistuu kokonaisvaltaisesti lapsiin varhaiskasvatuksessa, oppilaisiin kouluissa, ikäihmisten kotona pärjäämisen monipuoliseen tukemiseen ja kaikkia terveelliseen elämäntapaan kannustamalla.

Tärkeää hyvinvoinnin edistämässä on vaikuttaa arjen elämänlaatu- ja viihtyvyytekijöihin sekä löytää sellaisia osallisuuden muotoja, että jokainen voisi olla edistämässä sekä omaa että toisten hyvinvointia paikallisestikin. Yhteistyö järjestöjen ja yritysten kanssa ovat entistä tärkeämpiä hyvinvoinnin edistämistyössä. On tärkeää tunnistaa myös asukkaiden uudenlainen aktiivisuus, ”kaupunkiaktivismi”, hyvinvoinnin edistämisen entistä merkittävämpänä voimavarana. Kunnan rooli hyvinvoinnin edistäjänä on mahdollistajana ja kehittämisalustana toimiminen.

Valkeakosken uuden kaupunkistrategian 2021 mukaan (KV 21.05.2018 § 34) ”**kasvava Valkeakosken kaupunki on hyvinvoiva yhteisö – Valkeakoski on asukkaidensa ja yritystensä yhteinen mansikkapaikka.**” Hyvinvoivan yhteisön tavoite toteutuu strategisten

päämäärien ja toimenpiteiden kautta. Näitä ovat mm. terveys- ja hyvinvointinäkökulmien kytkeminen tiivisti johtamisjärjestelmään (TEA-viisari), nuorten päihdehoidon toiminnan mallintaminen ja käyttöönotto, neuvola- ja varhaiskasvatusikäisten varhaisen tuen toiminnan mallintaminen ja käyttöönotto, toisen asteen tutkintojen suorittamisen tukeminen sekä hyvinvointipuistokokonaisuuden kehittäminen ja vahvistaminen.

Kaupunkistrategiassa asetetut tavoitteet toteutetaan toteuttamisohjelmien, talousarviotavoitteiden ja toimialakohtaisten kehitysohjelmien kautta. Näin koko ”Valkeakosken kaupunki edistää yhdessä asukkaidensa ja yritystensä hyvinvointia ja menestystä kestäväällä tavalla, mahdollistajana ja osana paikallista yhteisöä ja yhteistyöverkosta.” (Kaupunkistrategia 2021)

Lähteet

Valkeakosken kaupungin suunnitelmat

- Valkeakosken Hyvinvointiraportit 2014, 2015 ja 2016
- Valkeakosken Laaja Hyvinvointikertomus 2013-2016
- Valkeakosken Ikäpoliittinen ohjelma 2017-2020
- Valkeakosken ikääntyvän väestön suunnitelma ja toimenpideohjelma 2018-2020
- Valkeakosken kaupungin kaavoituskatsaus 2017
- Valkeakosken kaupunkistrategia 2021
- Valkeakosken nuorisotoimi, Toimintakertomus 2017
- Valkeakosken Ravitsemussuunnitelma 2017-2020
- Valkeakosken Tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma 2018
- Valkeakosken Henkilöstöohjelma 2016-2018
- Valkeakosken Ympäristöohjelma 2017
- Valkeakosken Talousarvio 2018 ja Taloussuunnitelma 2018-2020
- Valkeakosken Vammaispalvelulain ja -asetuksen soveltamisohjeet 1.7.2017
- Valkeakoski – Viihdy vesien varrella 2018, Matkailijan, muuttajan ja oman väen opas

Muut suunnitelmat

- Etelä-Pirkanmaan mielenterveys- ja päihdestrategia 2017-2020
- Eteläisen Pirkanmaan viisaan ja turvallisen liikkumisen suunnitelma 2017
Tampereen kaupunkiseudun liikennejärjestelmäsuunnitelma 2025
- Ympäristönsuojeluviranomaisen valvontasuunnitelma 2017–2020, Valkeakoski, Akaa, Urjala
Tampereen kaupunkiseudun liikennejärjestelmäsuunnitelma 2025 (kesken)
- Pirkanmaan alueellinen hyvinvointikertomus 2017-2020
Pirkanmaan alueellinen kulttuurihyvinvointisuunnitelma 2017-2020

Hyvinvointityön taustalla olevat hallitusohjelmat

- Pääministeri Jyrki Kataisen hallituksen ohjelma 22.6.2011
- Pääministeri Juha Sipilän hallituksen ohjelma 29.5.2015
- Hallitusohjelma (koulutuksen kärkihankkeet, Hyvinvointi ja terveys)

Maakunta- ja sote-muutos

- www.alueuudistus.fi (maakunta- ja sote-uudistus)
- www.Pirkanmaa2019 (Pirkanmaan maakunnasta ajankohtaista)
- www.omamaakunta.fi (Maakuntamuutoksen vaikutus asukkaalle)
- (Järjestöt ja yhteistyön toimintamallit)
- www.tays/alueellinenhyvinvointikertomus (Pirkanmaan hyvinvointikertomus 2017-2018)
- www.thl.fi Terveysten ja hyvinvointilaitos (indikaattorit ja tilastot)

Kuntaliitto, Tussitaikureiden videot

- Mikä ihmeen hyvinvointi? Elävä kuntastrategia
- Sosiaali- ja terveyspalvelujen uusi aika
- Onnistuva Suomi tehdään lähellä
- Millainen on pieni kunta tulevaisuudessa?
- Millainen on tulevaisuuden kaupunki?
- Digitaalinen vallankumous on täällä /Elisa

Terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen kuntia velvoittavat lait

Kuntalaki (410/2015 1 §) ”Lain tarkoitus on

- 1) luoda edellytykset kunnan asukkaiden itsehallinnon sekä
- 2) osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien toteutumiselle kunnan toiminnassa.

Lain tarkoituksena on myös

- 3) edistää kunnan toiminnan suunnitelmallisuutta ja taloudellista kestävyyttä. Kunta edistää
- 4) asukkaidensa hyvinvointia ja alueensa elinvoimaa sekä
- 5) järjestää asukkailleen palvelut taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristöllisesti kestäväällä tavalla.”

Terveydenhuoltolaki (1326/2010 2 §) ”Lain tarkoituksena on

- 1) edistää ja ylläpitää väestön terveyttä, hyvinvointia, työ- ja toimintakykyä sekä sosiaalista turvallisuutta;
- 2) kaventaa väestöryhmien välisiä terveyseroja;
- 3) toteuttaa väestön tarvitsemien palvelujen yhdenvertaista saatavuutta, laatua ja potilasturvallisuutta;
- 4) vahvistaa terveydenhuollon palvelujen asiakaskeskeisyyttä; sekä
- 5) vahvistaa perusterveydenhuollon toimintaedellytyksiä ja parantaa terveydenhuollon toimijoiden, kunnan eri toimialojen välistä sekä muiden toimijoiden kanssa tehtävää yhteistyötä terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi sekä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisessä.”

Sosiaalihuoltolaki (1301/2014 2 luku) – Hyvinvoinnin edistäminen

- 6 § Neuvonta ja ohjaus
- 7 § Rakenteellinen sosiaalityö
- 8 § Erityistä tukea tarvitsevien henkilöiden hyvinvoinnin seuraaminen ja edistäminen
- 9 § Lasten ja nuorten hyvinvoinnin seuraaminen ja edistäminen
- 10 § Palvelujen kehittäminen kasvatuksen tukemiseksi

Liikuntalain (390/2015) tavoitteena on

- 1) edistää väestön hyvinvointia ja terveyttä;
- 2) eri väestöryhmien mahdollisuutta liikkua ja harrastaa liikuntaa;
- 3) huolehditaan liikuntapalvelujen saatavuudesta;
- 4) järjestetään terveyttä ja hyvinvointia edistävää liikuntaa kaikille.

Terveydenhuoltolaki (1326/2010 § 11) Ihmisiin kohdistuva ennakoarviointi (IVA)

Vaikutusten ennakoarviointi (EVA) tarkoittaa päätösesitysten ja tavoitteiden vaikutusten arviointia etukäteen jo valmisteluvaiheessa. **SOVA-laki (200/2005)** eli Laki viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista

Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (YVA 252/2017) muutti maankäyttö- ja rakennuslakia (**MRL 132/1999 § 9**) siten, että YVA ja hankekaavoitus voidaan yhdistää.

Hyvinvoinnin edistämisen koordinoinnista

Hyvinvointikoordinaattori toimii asiantuntijana maakunnan ja kunnan monitoimijaisissa verkostoissa. Verkostot toimivat työyhteisöinä, työpajoina ja benchmarkkaus-foorumeina. Verkostoissa käsitellään hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen keinoja, toimintatapoja ja yhteistyön mahdollisuuksia.

Hyvinvointikoordinaattorille luo edellytykset ja antaa valtuudet toimia kunnassa ja maakuntatason verkostoissa kunnan hyvinvoinnista vastaava ohjausryhmä, joka mahdollistaa johtotason päätöksillä hyvinvoinnin edistämisen toimet ja yhteistyön eri toimijoiden kanssa.

Koordinaattori toimii tiedonvälittäjänä maakuntamuutoksen, sote-asioihin liittyvän yhdyspintatyön, koulutusten, hankkeiden ja yhteistyön edistämiseksi. Koordinaattorit voivat käydä esittämässä hyvinvoinnin edistämisen näkökulmia kaupungin valtuustolle, johtoryhmille ja lautakunnille ja tiedottaa avoimesti kunnan hyvinvointityöstä eri foorumeilla kunnan nettisivujen lisäksi.

Kunnan hyvinvoinnin edistämisessä korostuu matalan kynnyksen palvelut ja pitkäjänteinen ennaltaehkäisevä työ, johon osallistuvat myös kunnan ulkopuoliset toimijat. Koordinaattori organisoii moniammatillisia teemaryhmiä hyvinvointia edistävän työn suunnittelua ja toteuttamista varten yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Ryhmien teemat voivat olla esim. lasten ja nuoren hyvinvointi, ikäihmisten kotona asumisen tukeminen, ympäristön viihtyvyyden, yhteisöllisyyden ja turvallisuuden parantaminen jne. Myös muut elämänlaatuun vaikuttavat tekijät, kuten liikkumisen, kulttuurin, taiteen ja sivistyksen mahdollisuudet ovat tärkeitä.

Hyvinvointikertomus koostetaan kerran valtuustokaudessa yhdessä eri toimialojen ja toimijoiden kanssa valittujen painopisteiden pohjalta. Tietoa hyvinvointikertomukseen kerätään kunnan toimialoilta matalan kynnyksen ja ennaltaehkäisevän toiminnan suunnitelmista, ja myös muiden toimijoiden toimenpiteistä ja yhteistyöstä asukkaiden hyvinvoinnin edistäjinä.

Hyvinvointikertomus on julkinen asiakirja, joka kirjoitetaan päättäjien, toimihenkilöiden, yhteistyökumppaneiden ja asukkaiden luettavaksi.

Asukkaiden hyvinvoinnin tilaa ja kunnan hyvinvointityön johtamista seuraa Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) erilaisin kyselyin ja indikaattorein. Maakunta osallistuu kuntien hyvinvoinnin edistämiseen verkostotyön lisäksi koulutuksin, kehityshankkein ja muutosagentein, jotta yhteisesti asetetut tavoitteet saavutetaan (keinoina palveluohjaus, asukasosallistuminen,

ennakkovaikutusten arviointi EVA jne.). Verkostoissa työstitään myös yhdyspintoimintojen sujuvoittamista kunnan toimien ja maakunnan sosiaali- ja terveydenhuollon yhteisenä työnä.

Vaikuttavinta terveyden edistämistä on asukkaiden kannustaminen terveellisiin elämäntapoihin. Elämäntapaohjaus aloitetaan kunnissa aikuisten liikunnan, ravitsemuksen ja lääkkeettömän unen ohjauksella. Myöhemmin ohjaustoiminta laajennetaan ikäihmisiin ja lapsiin.

Valkeakoskella on edellytykset luoda imago hyvinvoivana, viihtyisänä kaupunkina ja profiloitua esimerkiksi kulttuurin, liikunnan, matkailun tai kevyenliikenteen kaupunkina.

Rahoitus kannustaa maakuntia ja kuntia edistämään hyvinvointia ja terveyttä

Kuntia kannustetaan asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen myös rahallisesti. Vuoden 2020 alusta kuntien valtionosuuteen otetaan käyttöön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lisäosa, niin sanottu **HYTE-kerroin**.

HYTE-kertoimella tuetaan kuntien aktiivista toimintaa asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi myös maakunta- ja sote-uudistuksen jälkeen. Jaettava summa on arviolta 57 miljoonaa euroa. Kerroin perustuu kunnan toimintaa ja toiminnan tulosta kuvaaviin indikaattoreihin, joihin kunta voi omilla päätöksillään vaikuttaa.

Kunnan toimintaa kuvataan peruskoulutuksen, liikunnan ja kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen johtamisen alueilla (29 indikaattoria). Toimintaa kuvaavien indikaattoreiden määrä on suuri, jotta toimintaa voidaan arvioida mahdollisimman laajasti. Toiminnan tulosta ja aikaansaattua muutosta osoittavat tulosindikaattorit (8 kpl). Ne kuvaavat muutosta väestön terveydessä, hyvinvoinnissa ja elintavoissa.

Toimintaa kuvaavat 29 prosessi-indikaattoria

- peruskoulutus (10 indikaattoria),
- liikunta (10 indikaattoria) ja
- kuntajohto (9 indikaattoria)

Toiminnan tulosta ja muutosta osoittavat 8 indikaattoria

- Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, % 8. ja 9. luokan oppilaista
- Tupakoi päivittäin, % 8. ja 9. luokan oppilaista
- Ylipaino, % 8. ja 9. luokan oppilaista
- Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17-24-vuotiaat
- Nuorisotyöttömät
- Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25-64-vuotiaat
- Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25-64-vuotiaat
- Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitojaksot 65 vuotta täyttäneillä

Ennalta ehkäisevillä toimenpiteillä kunta voi vaikuttaa seuraaviin terveydenhuollon menoihin pyrkimällä vähentämään:

- vammautumisia, myrkytyksiä, tapaturmia, kaatumisia ja putoamisia
- pitkäaikaisesti toimeentulotukea saavien määrää
- tulottomien kotitalouksia määrää
- nuorten työkyvyttömyyseläkkeitä saavien (mt-ongelmat tms.) määrää
- alkoholikuolemia

Vielä ei ole päätetty, mikä vuosi otetaan lähtökohdaksi kuntien indikaattoritiedoissa.

Valkeakosken 31.12.2017 asukasluvun 21.136 mukaan laskettu **Hyte-korvaus** tulisi olemaan vähintään **126800 €** ja enintään **253600 €** (min. 4 €/asukas, max. 12,5 €/asukas).

Timo Ståhle, Mikä on HYTE-kerroin? Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lisäosa (Youtube-video)

Sosiaali- ja terveysministeriö 26.4.2018, Tiedote 66/2018, http://valtioneuvosto.fi/artikkeli/-/asset_publisher/1271139/kunnat-saavat-tulevaisuudessa-rahaa-asukkaiden-hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamiseksi

Muut hyvinvoinnin edistäjät

Lasten ja perheiden hyvinvointia edistävät toimijat

Sääksmäen seurakunnan kasvatus- ja oppilaitostyö

Seurakunta tukee perheiden kristillistä kasvatusta ja yhteyttä perheiden kesken järjestämällä kirkkopyhäkouluja, perhemessuja ja avoimia perhekerhoja. Kasvatuskumppanuus tukee perheiden jaksamista sekä auttaa huolien ja vaikeuksien kohdatessa. Katsomuskasvatusta tuetaan yhdessä päiväkotien kanssa ja jokainen 4-vuotias seurakuntalainen saa kotiin henkilökohtaisesti lahjakirjan.

Päiväkerhoja järjestetään 3-6 –vuotiaille 2-4 kertaa viikossa eri puolilla Valkeakoskea. Lisäksi **avoimet perhekerhot** toimivat seitsemässä toimipisteessä viikottain vanhempien vertaistukena ja arjen hengähdyspaikkana.

Koululaisten iltapäivätoimintaa järjestetään 1-2 –luokkalaisille Sorrilan, Roukon ja Kärjenniemen kouluissa. **Kesäkerhotoiminta** tarjoaa lapsille myös mielekästä tekemistä toisten kanssa turvallisessa ympäristössä ja helpottaa perheitä pienten koululaisten hoitojärjestelyissä.

Leirit, johon aikuinen (isovanhempi, kummi, vanhempi) ja lapsi voivat osallistua vahvistavat suhdetta lapseen ja tarjoaa ohjattua yhdessä tekemistä/olemista.

Nuorille on nuorteniltoja, tapahtumia, viikottain ryhmätoimintaa, kuukausittain leirejä (50-65 osallistujaa/leiri). Rippikoulu tavoittaa lähes kaikki 15-vuotiaat nuoret (myös kirkkoon kuulumattomia) joko leireillä tai päivärippikoulussa. Isoskoulutuksen käyneet voivat jatkaa isosina ja 18 vuotta täyttäneet koulutettuina ohjaajina.

Ns. **koulupastori** päivystää kerran viikossa yläkouluilla, lukiossa ja ammattikoululla kohdaten nuoria yksittäin tai ryhmässä, tarjoten kasvatuksellista ohjausta ja tukea. Koulupastori osallistuu oppitunneille, pitää aamunavauksia, oppitunteja ja koulutusta opettajille. Tarvittaessa seurakunnasta osallistutaan kouluissa ryhmäytyksiin, tapahtumiin (Iso Askel, Ryhmäx, Päihdeputki) koulun ja nuorisotoimen kanssa sekä ryhmien projekteihin opettajan tukena. Kouluikäisille seurakunta järjestää leirejä, kerhoja ja retkiä. Seurakunnan kerhotoiminta on maksutonta, leireille ja retkiin on mahdollista saada tarvittaessa maksuvapautus.

Seurakunta tekee yhteistyötä aikuisten nuorten tavoittamiseksi seurakunnan diakoniatyön, etsivän nuorisotyön, työpajojen ja oppilaitosten kanssa. Keskusteluavun ja palveluohjauksen lisäksi seurakunta osallistuu kuntouttaviin ja voimaannuttaviin projekteihin. Seurakunta osallistuu myös Valkeakosken Lape-hankkeen (Lapsi- ja perhepalveluiden kehittäminen).

Työntekijät tapaavat vankeja henkilökohtaisesti tarvittaessa Kylmäkosken vankilassa ja/tai kotiutumisasiheessa. Nuorten turvapaikansaaneiden kotoutumiseen tueksi seurakunta etsii ja tukee harrastustoimintaa.

Seurakunnan tilaisuuksiin, tapahtumiin ja toimintaan voivat kaikki osallistua ja kokea olevansa tervetulleita. Seurakunnan työntekijät tekevät myös yksilöllistä sielunhoitoa. Seurakunnassa ei ole kilpailuhenkisyttä ja seurakunta pyrkii tarjoamaan paikan ja yhteisön, jonka voisi kokea omakseen.

Kehittämishaasteet

- Yhteistyötä tarvitaan enemmän ennalta ehkäiseviin toimiin ja oikea-aikaiseen puuttumiseen
- Lukuisa, hajanainen toimijajoukko samojen lasten, nuorten ja perheiden ongelmien parissa
- Valkeakosken lasten ja nuorten 'pohoinvoinnin' tilanne pitäisi päivittää säännöllisesti
- Nopea reagointi negatiivisiin ilmiöihin tuottaa hyviä tuloksia (hitaus kasauttaa vaikeuksia)

Valkeakosken 4H-yhdistys tarjoaa lapsille ja nuorille mahdollisuuksia tehdä itse ja oppia arjen ja työelämän taitoja ja kasvattaa samalla vastuulliseen ja yritteliääseen aikuisuuteen. 4H-yhdistys järjestää alakoululaisille monipuolista kerhotoimintaa, mm. kokki-, talli-, lemmikki- ja ns. monitoimikerhoja ja loma-aikojen päiväleiritoimintaa.

4H-yhdistys työllistää vuosittain kymmeniä nuoria mm. kerhonoijaajina, vanhainkotivierailijoina ja Duuniringissä auttaen kodin ja pihan askareissa mm. ikääntyneitä paikkakuntalaisia. Nuoria työllistetään myös Apian uimarannan kioskillä. Yhdistys tukee nuoria oman 4H-yrityksen perustamisessa, jonka kautta nuori voi työllistää itsensä. Nuoret tekevät tuntihinnalla ikkunanpesua, pihanhoitoa, lemmikinhoitoa jne. Koululaisille järjestetään tutustumista suomalaiseen metsään metsäteemapäivillä yhteistyössä Metsänhoitoyhdistyksen (MHY), UPM:n ja muiden metsätoimijoiden kanssa.

4H-toiminnan kehittämishaasteet ja tarpeet

- varoja toiminnan vakiinnuttamiseen
- maksuttomia kokoontumis-, kerho ja toimistotiloja ja toimitiloja nuorten yrityksille
- tukea kerholaisten harrastusmaksuihin tai ilmaisen harrastustoiminnan järjestämiseen (esim. koulukerhot)
- tukea (esimerkiksi Kesätyöseteli) nuorten kesätyöllistämiseen ja nuorten yritystoimintaan

4H-yhdistysten yhteistyökumppaneita ovat olleet mm. Pirkanmaan Metsänhoitoyhdistys, UPM, luonnonsuojeluyhdistykset, Urisevat Ukot ry, kaupungin nuoriso-, opetus- ja liikuntatoimi sekä seurakunta. 4H-periaatteita ovat: Head-Harkinta, Hands-Harjaannus, Heart-Hyvyys, Health-Hyvinvointi.

MLL Valkeakosken paikallisyhdistys tukee valkeakoskelaisia lapsia, nuoria ja lapsiperheitä heidän arjessaan vapaaehtoistyön voimin mahdollistaen merkityksellisyyttä tuovan osallisuuden ja vaikuttamisen kanavan. MLL on mukana Valkeakosken Lape-työryhmässä (=Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma).

MLL tekee yhteistyötä varhaiskasvatuksen, äitiysneuvolan, perhekeskuksen, liikuntatoimin, Valkeakosken Sydänyhdistyksen, Valkeakosken kirjaston, Valkeakosken musiikkiopiston, Valkeakosken SPR:n ja yläkoulujen tukioppilaiden kanssa.

- Perhekahvila toimii yhteistyössä kaupungin varhaiskasvatuksen kanssa. Perhekahvilassa vanhemmat tutustuvat muihin samassa elämäntilanteessa eläviin vanhempiin ja lapset saavat ikäistään seuraa.
- MLL järjestää ns. Taaperoperhevalmennusta eli tietoiskuja ja keskustelua perhekahvilassa.
- Terhokerhot yhteistyössä SPR:n kanssa (SPR hoitaa pääosin tiedotuksen) ovat avoimia kohtauspaiikkoja lapsille ja aikuisille, jossa voi viettää kiireetöntä aikaa lasten kanssa leikkien tatehden jotain mukavaa. Terhokerhot mahdollistavat eri ikäisten osallistuminen ja yhteisöllisyyttä yli sukupolvirajojen.
- Maksuttoman asiantuntijaluennon MLL järjestää kerran vuodessa lapsiperheitä kiinnostavista teemoista.

Kehittämishaasteet ja tarpeet

- uusien vapaaehtoisten rekrytointi
- tarvitaan toimivat tilat
- erityisen tuen tarpeessa olevien lapsien/maahanmuuttajaperheiden tavoittaminen

Valkeakosken SPR:n osasto hoitaa perinteisten toimiansa (ensiapu, verenluovutustilaisuudet ja verenpainemittaukset) lisäksi ystävätoimintaa ja Terhokerhoa. Koulutettuina ystävinä vuonna 2018 toimii 60 henkilöä. SPR toimii kellaritiloissa linja-autoaseman Korsussa.

Yhteistyötä SPR tekee Valkeakoskella

- MLL:n kanssa SPR pitää eri-ikäisten kohtaamispaikkana Terhokerhoa.
- Kaupungin ja seurakunnan kanssa SPR vastaa ystävätoiminnasta
- Sosiaalitoimen kautta SPR jakaa Joulumieli-lahjakortteja vähävaraisille perheille.

Valkeakosken Korvenkävijät ry. eli Valkeakosken partiolaisten lippukunta tarjoaa matalan kustannuksen harrastusmahdollisuutta iältään 7-22 -vuotiaalle yli 200 valkeakoskelaiselle lapselle ja nuorelle. Partioon osallistuminen ohjaa ja rohkaisee vastuullisuuteen, luonnosta nauttimiseen, ryhmässä toimimiseen ja aloitteellisten kansalaistaitojen oppimiseen.

Korvenkävijöiden toimintaa:

- 13 viikkoryhmää partiokololla (kokoontumispaikassa) harrastaa oman ikäkauden aktiviteettejä, kädentaitoja, luonto- ja retkitaitoja jne. (186 partiolaista)
- Sisu-partio erityislasten ryhmänä
- Järjestetään retkiä ja leirejä

Valkeakosken Korvenkävijät jakaa yhteistyössä resursseja, hankkii varoja ja järjestää tapahtumia:

- Hämeen partiopiirin ja Suomen partiolaiset keskusjärjestön tapahtumat
- Sääksmäen seurakunta
- Valkeakosken Retkeilijät, Lions Clubit ja Rotaryt
- Valkeakosken Nuorisotoimi

Haasteena

- Tilanterve iltapäivisin kokoontuville ryhmille
- Talvileireille ei löydy paikkaa
- Resurssivaje: Valkeakoskella partio maksaa tilavuokraa 400 €/kk

- Vähävaraisille perheille 'harrastusseteli' tukena jäsenmaksuun/leiri- /tapahtumamaksuun

Ikäihmisten hyvinvointia edistävät toiminnot

Sääksmäen seurakunnan diakoniatyö on kuntalaisten kokonaisvaltaista kohtaamista ja tuen tarjoamista elämän eri vaiheissa yksilö- ja ryhmätasolla. Diakoniatyö pyrkii eri tavoin lievittämään yksinäisyyttä, tarjoaa henkistä ja taloudellista tukea vaikeissa elämäntilanteissa. Diakonit käyvät kotikäynneillä ja tekevät vierailuja tehostetun palveluasumisen yksikköihin.

Yhteistyössä

- Nauha ry:n kanssa järjestetään Toivon Talon vähävaraisten ruokailu. Nauha ry: n kuntouttavassa työssä olevat jakavat EU-elintarvikkeita tarvitsijoille jakavat tarvitsijoille myös maksutonta koulujen ylijäämäruokaa.
- Lähitori-hankkeessa yhteistyötä tehdään kaupungin ikäihmisten palveluiden kanssa. Seurakunta tarjoaa tilat Lähitorille sekä ohjelmaa ja tukea Lähitorin asiakkaille
- SPR:n ja kaupungin kanssa seurakunta toteuttaa 1-2- kertaa vuodessa ystäväkoulutuksen, jolla etsitään uusia ystäviä vapaaehtoisia laitoksissa ja kotona asuville vanhuksille. SPR:n ystävävälitys on osa seurakunnan ystävätoimintaa.
- Kaupungin sosiaalitoimen kanssa seurakunta avustaa taloudellisesti niitä, joiden elämäntilanne vaatii erityistä taloudellista tukea.
- HakaGym vastaa eläkeikäisten kuntoliikunnan järjestämistä seurakunnan tiloissa maksuttomasti ja matalalla kynnyksellä.

Kehittämishaasteet ja tarpeet

- Miten löytää yksinäiset ja miten lievittää yksinäisyydestä kärsiviä?
- Millaisia kohtaamisen mahdollisuuksia löytyisi yksinäisyydestä kärsiville?
- Miten motivoida vapaaehtoiseen ystävä- ja vertaistukitoimintaan kuntalaisia?
- Miten lisätä yhteistyötä muiden toimijoiden kanssa vähiä resursseja hyödyntäen?

Vuonna 2023 Sääksmäen seurakunta tarjoaa kuntalaisille hyvinvointia edistäviä toimintoja monipuolisesti yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa.

Kyläpaikka ry. on toiminut 20 vuotta kaikille avoimena paikkana Tehtaankadulla. Kyläpaikassa voi pistäytyä kahvilla ja tavata muita, saada vertaistukea ja virkistystä arkeensa. Kyläpaikassa toimii aktiivisesti 40-60 osallistujaa. Varat toimintaan tulevat käsitöistä, kahvituksista ja lettujen paistamisesta eri tilaisuuksissa.

Kyläpaikka tarjoaa:

- tekemistä, esiintymistä, matkoja, retkiä ja yhteisiä tempauksia
- virkistystä ja vertaistukea ikääntyville
- rinnalla kulkijaa kotihoidon asiakkaille

Yhteistyötä Kyläpaikka tekee:

- Kaupungin ikäihmisten palvelut: Wäinämöinen, Kantele, geriatrian osasto, päiväkeskus
- Kirjasto, päiväkodit, omaishoitajat (virkistyspäivä)
- Seurakunta: diakonia, tapulikahvit, kirkkokäynnit
- Taysin syöpäosastoille sytomyssyjä

Vuoden 2023 toimintaa Kyläpaikassa on vaikea suunnitella, kun aktiiviset toimijat ikääntyvät.

Yhtyneiden Urisevat Ukot ry. jäseniä on 272 (aktiivisia 45-60) miestä, jotka kokoontuvat kahdesti viikossa Tehtaankadulla. Urisevien toimintaan kuuluu:

- virkistystä ja vertaistukea ikääntyville miehille
- kuorolaulua ja soittoa laitosvierailuilla
- talkoita, pihatöitä, puiden kaatoa
- järjestysmiehinä toimimista, linnunpönttöjen tekemistä, joulukuusien myyntiä
- viljelypalstojen vuokrauksen organisointia ja palstojen muokkausta
- teatteri-, maakunta ja ulkomaanmatkoja

Yhteistyötä on Valkeakoski-seuran, KalaVeikkojen ja Kyläpaikan kanssa sekä kaupungin ikäihmisten palveluyksikköjen kanssa. Urisevat Ukot kaipaavat nuorempiakin miehiä toimintaan, esimerkiksi talkoisiin ja muuttoihin.

Valkeakoskella toimivia potilasyhdistyksiä

Valkeakosken sydänyhdistys (jäseniä noin 350) toimii potilasyhdistyksenä tarjoten toimintaa, virkistystä ja vertaistukea Sydänkerhon, Leikattujen klubin ja Sydänjumpan parissa. Lisäksi sydänyhdistys järjestää kauppakeskuksissa ja apteekeissa erilaisia tietoiskuja.

Yhteistyötä Valkeakosken sydänyhdistys tekee

- apteekkien, kauppakeskusten ja yhdistysten kanssa.
- Yhdistys järjestää esimerkiksi yhteiseen tapahtumaan esittelypisteen.
- MML:n perhekahvilassa sydänyhdistys tarjoaa kuukausittain sydänystävällisen lounaan.

Haasteena on houkutella lisää vapaaehtoistyöntekijöitä.

Kun pienellä paikkakunnalla on paljon erilaisia yhdistyksiä, hajautuvat toiminnot ja tulee kilpailua. Tulevaisuudessa voisi tavoittaa toimijoita sosiaalisen median kautta.

Valkeakosken Diabetesyhdistys (jäseniä noin 340) tekee työtä diabeteksen aiheuttamien haittojen vähentämiseksi ja järjestää vertaistukea, yhdessäolo- ja virkistystoimintaa. Yhdistys tekee yhteistyötä terveydenhuollon kanssa hoidonohjauksen lisäämiseksi sekä omahoidon edellytysten parantamiseksi.

Diabetesliitolta tulee uusimmat tiedot ja hoitokäytännöt, ja yhteistyötä tehdään terveyskeskuksen diabetestiimin (lääkärit, sairaanhoitajat, diabeteshoitaja, ravitsemusterapeutti) kanssa tiedon jakamiseksi potilaille.

Diabetesyhdistyksen haasteena on löytää diabetes-piilosairaat ja sairastumisvaarassa olevat hoidon tai elintapojen muutoksen piiriin.

Valkeakosken hengitysyhdistys (jäseniä noin 160, josta 20-30 osallistuu kuntoutukseen) edistää hengityssairaiden ja heidän läheistensä elämänlaatua ja pyrkii edistämään terveellistä elinympäristöä. Yhdistys tarjoaa jäsenilleen virkistystä ja yhdessäoloa.

Yhdistys jakaa tietoa hengityssairauksista jäsenlehden (5/v), Pirkanmaan Puhallus-lehden (4/v) kautta ja esitteiden avulla eri sairausryhmistä. Omissa toimitiloissa pidetään kokouksia, ja siellä kokoontuu ja pitää jäseniltoja Hengitysliiton Hengitä ja hengästy –projekti.

Hengitysyhdistys järjestää eri sairausryhmille liikuntamahdollisuuksia, omaehtoista liikuntaa, kunnosta huolehtimista, luentoja sairausryhmistä, uinti- ja saunaretkiä, teatteri-, konsertti- ja kotiseutumatkoja.

Yhteistyötä hengitysyhdistyksen kanssa tekevät Hengitysliitto ja Länsi-Suomen järjestösuunnittelija, Valkeakosken Liikenne, Vammaisneuvost66 sekä

- Sosiaali- ja terveystoimi: kuntosalitoiminta, happiliikkuja – tuolivoimistelu (HakaGym, AGA)
- Liikuntatoimi: edulliset yhdistyksen tukemat uintiliput
- Kuntokeskus Kanava: hengitysjouga
- KoskiHieronta: suolahuonehoitoa
- Koulutoimi: tilat sähly/lentopallo
- Valkeakosken Sanomat: kirjoitukset teemapäivistä (astma, uniapnea, keuhkohtauma)
- Kuntokeskus kanava: keuhkohtaumakuntoutus (Santin Säätiö ja Jorma Vaalto)

Valkeakosken Hengitysyhdistys saa avustusta Santin säätiöltä ja korvausta torivalvonnan hoitamisesta. Haasteena yhdistyksen toiminnassa on varojen puute.

Valkeakosken Reumayhdistys kannustaa reumasairaita ja muita tuki- ja liikuntaelinsairaita huolehtimaan terveydestään, harrastamaan liikuntaa ja olemaan aktiivisia oman sairautensa hoidossa. Yhdistys tarjoaa jäsenilleen tietoa, virkistys-, kuntoutus- ja muita palveluja.

Valkeakosken mielenterveysyhdistys Valkeamieli ry, perustettiin alkuvuodesta 2018 mielenterveydestä kiinnostuneiden valkeakoskelaisten tarpeisiin. Yhdistyksen toiminta perustuu pääasiallisesti vertaistukeen ja yhdistys järjestää mielekästä toimintaa jäsenilleen.

Sipilän hallituksen kärkihankkeet (2015) ja painopisteet

- Työllisyys ja kilpailukyky 170 milj. euroa
- Osaaminen ja koulutus 300 milj. euroa (Liikkuva koulu, Parannetaan taiteen ja kulttuurin saavutettavuutta)
- Hyvinvointi ja terveys 130 milj. euroa (viisi tavoiteosiota) Biotalous ja puhtaat ratkaisut 300 milj. euroa
- Digitalisaatio, kokeilut ja normien purkaminen (toimintatavat) 100 milj. euroa

Palvelut asiakaslähtöisiksi (37 milj.€)

Tavoitteena ovat asiakaslähtöiset, omatoimisuutta tukevat toimintaprosessit sosiaali- ja terveydenhuollossa ja tarkoituksenmukainen sosiaaliturva. Sosiaali- ja terveydenhuollon toimintaprosessien ja sosiaaliturvan uudistukset käynnistetään. Toiminnot yhdistetään asiakaslähtöisiksi kokonaisuuksiksi. Digitalisaation keinot otetaan käyttöön ja byrokratiaa vähennetään. Asiakkaan omatoimisuutta tuetaan ja tietojen yhteiskäyttö mahdollistetaan.

Edistetään terveyttä ja hyvinvointia sekä vähennetään eriarvoisuutta (8 milj.€)

Tavoitteena on lisätä terveitä elämäntapoja, kuten liikuntaa, ja vahvistaa mielenterveyttä, vähentää rakennuksista aiheutuvia terveyshaittoja sekä kaventaa hyvinvointi- ja terveyseroja. Terveitä elintapoja, mielenterveyttä ja osallisuutta lisäävien sekä yksinäisyyttä torjuvien hyvien käytäntöjen juurruttamiseksi on käynnistetty alueellisia hankkeita heikoimmassa asemassa olevien väestöryhmien hyvinvoinnin, terveyden ja vastuunottokyvyn parantamiseksi.

Valtionavustushankkeet toteutetaan vuosina 2017–2018.

Lapsi- ja perhepalvelujen muutosohjelma (40 milj.€)

Tavoitteena ovat nykyistä lapsi- ja perhelähtöisemmät, ennaltaehkäisevät ja vaikuttavat palvelut. Lapsi- ja perhepalveluiden hajanainen palvelujärjestelmä uudistetaan lapsi- ja perhelähtöiseksi maakuntien ja uuden kunnan toimintaympäristöön. Toteutetaan kokonaisvaltainen uudistus, jossa siirretään painopistettä kaikille yhteisiin ja ennaltaehkäiseviin palveluihin sekä varhaiseen tukeen ja hoitoon. Luodaan lapsen oikeuksia ja tietoperustaisuutta

vahvistavaa toimintakulttuuria päätöksentekoon ja palveluihin. Uudistuksen lähtökohtana ovat lapsen oikeudet, perheiden monimuotoisuus, lapsi- ja perhelähtöisyys sekä lasten, nuorten ja vanhempien voimavarojen vahvistaminen sekä osallistuminen ja kokemusasiantuntemus. Huomioidaan sekä yksin että perheensä kanssa maahan tulleiden alaikäisten turvapaikanhakijoiden palveluiden sujuva järjestäminen

Kehitetään ikäihmisten kotihoitoa ja vahvistetaan kaiken ikäisten omaishoitoa (30 milj. €)

Tavoitteena on, että iäkkäille sekä omais- ja perhehoitajille olisi nykyistä yhdenvertaisemmat, paremmin koordinoitua ja kustannusten kasvua hillitseviä palveluita.

Osatyökykyisille tie työelämään (15 milj. €)

Tavoitteena on lisätä merkittävästi osatyökykyisten työssä pysymistä ja työllistymistä avoimille työmarkkinoille.

Valkeakoskelaisia visioita vuodelle 2023 - hyvinvointikertomustyöhön osallistuneiden ajatuksia tulevaisuuden Valkeakoskesta

”Valkeakoski on vireä ja viihtyisä eteläisen Pirkanmaan keskus. Valkeakoskella on yli 21000 asukasta, erinomainen sijainti aivan Tampereen tuntumassa sekä kaikki kaupungin palvelut lähes maaseudun mukavuuksilla. Valkeakoski tunnetaan kauniina, puhtaana ja turvallisena, urheiluhenkisenä kaupunkina, jossa eri-ikäiset kuntalaiset asuvat edullisesti lähellä vettä ja luontoa” (Valkeakosken matkailuesite)

”Vuonna 2023 kiinalaiset delegaatiot käyvät HAMK:in houkuttelemassa katsomassa, voisiko tällaisen onnellisten kylän kopioida heillekin.”

”Koulukiusaamisen, yksinäisyydestä kärsimisen, työttömyyden tai asuinalueen epäkohtien vähentäminen ei onnistu yksin viranomaispäätöksillä tai -toiminnalla.”

”Vuonna 2023 Valkeakoskella tehdään lasten hyväksi yhteistyötä eri toimijoiden kanssa tiiviissä verkossa, eikä yksikään lapsi putoa läpi. Varhainen puuttuminen on toimijoille rutiinia. Entistä harvempi perhe päättyy enää lastensuojelun asiakkaaksi.”

”Uudella koulukampuksella on vuonna 2023 monipuolisia tiloja, jotka ovat iltapäivisin erilaisten kerhojen ja harrastusryhmien käytössä. Valkeakosken peruskoulu on kuuluisa hyvästä ja innostavasta ilmapiiristä.”

”Vuonna 2023 Valkeakoskella toimii yhtenäiskoulu, jossa lapset ja nuoret toimivat yhdessä. Koulussa toimii, opettajien lisäksi muita aktiivisia aikuisia sellaisen oppilaan tutorina tai kummina, jolla on vaikeuksia koulunkäynnissä.”

”Kouluissa toimii vuonna 2023 terveydenhuollon monipuoliset palvelut. Koulut ovat viihtyisiä ja toimivia. Oppilaiden yhteishenkeä ja yhteisöllisyyttä tuetaan ja vahvistetaan, harrastuksia on tarjolla monipuolisesti- ja tasoisesti kaikille.”

”Vuonna 2023 nuorisoyhteisö on Valkeakoskella lähes päihdeetöntä.”

”Kohti terveempää, oireetonta arkea parantamalla nuorten osallistumien mahdollisuuksia”.

”Valkeakosken tulevaisuus on valoisa ja loistava. Maakunta toimii hienosti. Verotus tuo runsaasti rahaa ja rahoitus on kohdistettu oikein”.

”Hyvinvointikampuksen alue on kehittynyt vuonna 2023 liikunnallisen hyvinvoinnin keskuksesi ja alueelle suunnitellaan myös kylpylää, johon voisi sijoittua myös kaupallisia toimijoita.”

”Valkeakoski on profiloitunut hyvinvointikaupungiksi, joka tarjoaa luonto-, maisema-, kulttuuri ja elämyspalveluja tuottaen samalla ihan uudenlaisia työpaikkoja.”

”Vuonna 2023 on pitkäaikaistyöttömän kuntoutukseen varattu riittävästi tukitoimia ja aikaa. Tuloloukut on poistettu ja se on parantanut motivaatiota kuntoutukseen. Vihdoin kaikenlainen työnteko on taloudellisesti kannattavaa ja kannustavaa.”

”Ikäihmisistä suurin osa harrastaa vuonna 2023 terveystuokuntaa ja terveelliset elinvuodet ovat lisääntyneet. Ikäihmiset osallistuvat aktiivisesti yhteiskunnan asioihin ja palvelut järjestetään ensisijaisesti ja oikea-aikaisesti asiakkaan kotiin”.

”Vuonna 2023 Valkeakoskella toimii Pirkanmaan maakunnan järjestämät sote-palvelut Ikäneuvo- mallilla. Neuvonta ja Asiakasohjaus tukevat ikäihmisten toimintakykyä ja kotona asumista.”

”Ympäri vuorokautisen palveluasumisen yksiköissä vuonna 2023 asuu ikäihmisiä, jotka tarvitsevat ympäri vuorokauden runsaasti hoivaa. Tavoite on edelleen asukkaiden mielekkään, yksilöllisen arjen mahdollistamisessa.”

”Vapaaehtoistoiminnan osuus korostuu vuonna 2023 entisestään tapahtumien, ulkoilun ja muun kuin hoivan järjestämisessä.”

”Nuoret ja aikuisetkin osaavat tulevaisuudessa hakeutua mielenterveys- ja päihdepalvelujen piiriin, mikä luo haasteen tarpeisiin vastaamisesta, resurssien riittävydestä ja oikeasta käytöstä.”

”Vuonna 2023 Valkeakoskella on yleisurheilu-, jalkapallo- ja jäähalli, ja niiden ympärillä kaikenlaista toimintaa. Eri liikuntapaikkoihin pääsee osallistumaan matalalla kynnyksellä, joten nekin voivat harrastaa liikuntaa, jotka aikaisemmin eivät voineet.”

”Korkeakankaan alueelle on saatu vuonna 2023 talvitoimintojen lisäksi erilaisia pyöräilyyn liittyviä reittejä, kuten alamäkiriinne. Flow-parkin myötä Korkeakangas on saatu suosituksi ja kaupallisesti kannattavaksi paikaksi.”

”Vuonna 2023 kulttuurin sisällöt ovat uudistuneet ja toimijoiksi on tullut yhdistysten lisäksi enemmän yksittäisiä eri alojen toimijoita.”

”Kirjasto on vuonna 2023 avoin, helposti saavutettava kohtaamispaikka ja kulttuurikeskus. Lapsille kirjastossa on satutunteja, teatteriesityksiä ja kirjailijavierailuja. Kirjasto osallistuu mediakasvatukseen ja innostaa lapsia ja nuoria lukemaan.”

”Kirjaston asiakkaiden käytössä on vuonna 2023 langaton verkko, tietokoneita ja opastusta verkkopalvelujen käytössä. Kirjastossa on lehtiä, kirjoja, musiikkia, elokuvia ja e-aineistoja. Kirjaston tiloissa voi opiskella, harrastaa ja oleskella sekä osallistua tapahtumiin, näyttelyihin ja yhteisölliseen toimintaan. Kirjasto tarjoaa myös kotiin erilaisia kulttuuripalveluja.”

”Vuonna 2023 Valkeakoski-opisto on monitoimijainen hyvinvoinnin ja osallistumisen foorumi. Valkeakoski-opisto tarjoaa monen toimijan tuottamia laaja-alaisia kursseja, koulutusta ja osallistumisen mahdollisuuksia. Lääkärikin voi kirjoittaa potilaalle lähetteen opiston kurssille tai toimintaan. Maksullisuus ei ole enää este Valkeakoski-opiston toimintaan osallistumiselle.”

”Emil tekee vuonna 2023 yhteisötaideprojekteja kolmannen sektorin toimijoiden ja sosiaali- ja terveyspalveluiden kanssa, ja yhteistyöhön riittävin resurssein. Myös perheille voidaan tarjota vauvojen värikylpyä, lapsi-vanhempi-pajoja jne.”

”Vuonna 2023 Emil tarjoaa laadukasta ja monipuolista taiteen perusopetusta, näyttelyitä ja myös muita palveluja. Emilillä on uudet esteettömät, helposti saavutettavat ja turvalliset toimitilat vapaa-aikakeskuksessa.”

”Voipaala tarjoaa upean matkailu- ja virkistyskohteen Valkeakoskella tarjoten vierailijoille kulttuuria ja monenlaista toimintaa sekä yrityksille ja yhteisöille tiloja kartanomiljöössä”.

”Vuonna 2023 Valkeakosken maineikkaaseen teatteriin on säännölliset bussikuljetukset Turusta ja Tampereen Keskustorilta.”

”Suunnittelu on niukkuuden jakamista ajan virrassa mahdollisimman viisaasti, vaikuttavasti ja tasapuolisesti. Kaikkea ei ehditä suunnitella, eikä kaikkea toivottua voida toteuttaa.”

”Kulttuuri-, liikunta- ja moninaisten vapaa-aikapalveluiden tarjonta sekä asuinympäristön toimivuus, kauneus, luonnonläheisyys ja helpot liikkumismahdollisuudet lisäävät asukkaiden elämänlaatua ja hyvinvointia.”

”Valkeakoskelle on vuonna 2023 muuttanut uusia asukkaita julkisten palvelujen, monipuolisen vapaa-aikatarjonnan ja hyvien liikenneyhteyksien vuoksi. Valkeakosken keskustan palvelut toimivat ja ovat täydentyneet.”

”Työpaikkojen määrä palvelualoilla on lisääntynyt Kirjaslammen ympäristön hyvinvointikampuksen rakentamisen myötä. Valkeakosken teatteri-, musiikki- ja kuvataidetarjonta on runsasta.”

”Valkeakoskella toimii vuonna 2023 yhtenäiset hoitolinjat ja voidaan keskittyä ennalta ehkäisevään toimintaan. Henkilökunnalla on koulutuksen myötä muuttunut asenne ja koko kuntaorganisaatio toimii yhtenäisen linjauksen mukaan keskitetysti ja tehokkaasti.”

”Vuonna 2023 sote-uudistuksen onnistuessa on mahdollisuus hyvinvoinnin tasaisempaan jakautumiseen palvelujen saatavuuden parantuessa.”

”Vuonna 2023 on otettu käyttöön sellaisia toimintatapoja, jossa kuntalaisen tuen, avun yms. saaminen tapahtuu nopeasti ja tarvittaessa laaja-alaisesti, myös iltaisin ja viikonloppuisin. Avun/tuen kysyjä on aina oikealla ovella, eikä hänen tarvitse useassa paikassa kertoa huolestaan”

”Kun kuntalaiset ovat valveutuneita, voidaan luottaa parempaan tulevaisuuteen”

”Kuntalaiset suunnittelevat ja toteuttavat vuonna 2023 yhdessä iloa sytyttävää, kaipaamaansa toimintaa seurakunnassa”.

”Valkeakoskella ei vuonna 2023 polteta tupakkaa eikä käytetä päihteitä juuri lainkaan”.

”Vuonna 2023 valkeakoskelaiset istuvat vähemmän ja liikkuvat terveytensä kannalta riittävästi, syövät terveellisemmin ja säännöllisemmin sekä nukkuvat öisin paremmin”.

”Vuonna 2023 kuntalaiset ovat enemmän ottaneet vastuuta omasta terveydestään ja hyvinvoinnistaan.”

”Tulevaisuuden kunta rakentuu elinvoimasta, sivistyksestä ja hyvinvoinnista”.

Hyvinvointi ja terveys vuonna 2025. Sipilän visio

Suomalaiset voivat paremmin ja kokevat pärjäävänsä erilaisissa elämäntilanteissa. Jokainen ihminen kokee voivansa vaikuttaa, tehdä valintoja ja ottaa vastuuta. Sosiaali- ja terveydenhuollossa painopiste on ennaltaehkäisyssä, hoitoketjut ovat sujuvia, henkilöstö voi hyvin ja tietojärjestelmät toimivat.

Uudistuksen myötä yhteisillä varoilla saadaan enemmän terveyttä ja hyvinvointia.

1. Terveysten edistäminen ja varhainen tuki ovat vahvistuneet poikkihallinnollisesti päätöksenteossa, palveluissa ja työelämässä lainsäädäntömuutoksilla sekä paremmalla toimeenpanolla. Terveys- ja hyvinvointierot ovat kaventuneet.
2. Eri ikäisten vastuuta omasta terveydentilasta sekä elämäntavoista on tuettu. Julkinen palvelulupaus on määritelty yhteiskunnan taloudellisen kantokyvyn puitteissa. Ihmisten erilaisissa elämäntilanteissa toimivia valintoja on mahdollistettu enemmän.
3. Lasten ja perheiden hyvinvointi ja omat voimavarat ovat vahvistuneet.
4. Ikääntyneiden kotiin saatavia palveluja on painotettu. Omaishoitoa on vahvistettu.
5. Sosiaaliturvaa on uudistettu osallistavaksi ja työhön kannustavaksi.
6. Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus on parantanut peruspalveluja ja tietojärjestelmiä
7. Järjestötyö ja vapaaehtoistoiminta ovat helpottuneet ja yhteisöllisyys lisääntynyt normeja purkamalla.

”Otetaan käyttöön kokeilukulttuuri. Kokeiluilla tavoitellaan innovatiivisia ratkaisuja, parannetaan palveluita, edistetään omatoimisuutta ja yrittäjyyttä sekä vahvistetaan alueellista ja paikallista päätöksentekoa ja yhteistyötä kansalaislähtöisiä toimintatapoja hyödyntäen.” Juha Sipilä